

Csíz fürdőbe utazók figyelmébe!

A Margit-nyaralóban szobák 1 koronától 6 koronáig, a Margit-penziónban külön szoba ellátás és kiszolgálással elő- és utóéjszák kor. 20 fill., főként 4 koronától kaphatók. Levelet intézendők Margit-nyaraló avagy pensió felügyelőjéhez. Nem új épületek, tehát egyezőség lakások.

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kules“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan. Ment mindennemű káros alkatrészeketől.

Mindenütt kapható.

11149

A vásárlásnál különösen figyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kules“ védjeggyel legyen ellátva.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétány-utca sarkán. 11186

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,
Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

E tapasz csak egy Magyarországon létező és pedig **FRANKEL KÖR. 120** Nincsen más más országban készíttetve.

Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész **MEIDLING - BÉCS.**

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor.

Viadokra 1-65 kor, előzetes beklídes mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 10329 **Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.**

Vértess-éle Sósorszesz
Minden házban szükséges.

KWIZDA FERENCZ JAN.

es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA

Kügyő védjeggyel 11288 (TURISTA-FLUID).

Régi bevált aromatikusan bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére. Erdőmennyen használták turisták, kerekpárosok és lovasok által nagyobb táruk utáni erősítésére és erőtgyűjtésre.

Arak: 1/4 palack K 2.— 1/2 palack K 1.20

Kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár Magyarországi részére: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

Kitünő minőségű utibőröndök

kosarak, kézitáskák, toilett-táskák, női kalpbőröndök és bőr-díszműtáruk legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda
bőröndösnél, 11713

Budapest, Károly-körút 3. sz.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).

Ajánlja dúsán felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben.

Az általánosan elismert kitünő Wellington papírok és lemezek egyedülállóit.

Arjegyzék díjmentesen.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomormortherheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve.

Kapható: **Török József** gyógyszerárban Budapestben, valamint a készítőnél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban, ARAD, Szabadság-ter.

VASÁRNAPI UJSÁG

27. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JULIUS 8.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. A „Világkrónika“-val együtt — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Kalföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KOSSUTH-SZOBOR-LELEPLEZÉS KECSKEMÉTEN.

Julius 2.

«Hirös város az Alföldön Kecskemét.»

Most is ezt mondaná Petőfi. Azonban nemcsak a virtusával dicsekedő duhaj legényt írta meg, — talánna most ott mást is! Igaz, sokat találna a régiből, például:

«Süvegem a jobb szömömön viselöm, Minden embőr előtt mög se emelöm.»

De tegnap apraja-nagyja, az egész Kecskemét páratlan tisztességtudással levette kalapját Kossuth Lajos és a tisztelére érkezettek előtt. Elmondom:

Néhány éve már, hogy Kecskemét «Nagytemplom»-át kifestettem, és csak néhány hete, hogy mind a két szememen újra jól látok! Így igen megörültem a szoborleplezésre szóló meghívónak; vasárnap viradtán indulva, Kossuth Ferencz és kísérete előtt érkeztem a városba. Előzékeny, szives rendező állta utamat,

vitt a város egyik legbarátságosabb helyére, a plebániára. Útmentén a város közönsége állott sorfalat, elől ezer fehérruhás kis leány; hogy hány nagy volt szintén fehérben, nem tudhatom, mert egyen-egyen úgy ott fejeztetem a szemem, hogy talán miatta a szebbiket nem láthattam. A város háza előtt lepel alatt lévő szobrot a nép tömege, emelvényeken az úrihölgyek sokasága folyta körül. Ágyú dörent! Kossuth Ferencz, Justh Gyula és Szerényi József s a velük együtt különvonattal jött többi vendé-

Szép, szebb, legszebb

lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arcról pattanás, kiütés, szeplo, májfolt, söt ráncok is a valódi angol

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

használatá által. Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arcbőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára 2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor., ugorka-örme 2 kor. Kaphatók a gyógyszerárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerár Budapest, Erzsébetfalva.

2-1-1	1+1-2;	2+2-4;	3+3-6;	4+4-8	5+5-10;	6+6-12;	1×2=2
3-1-2							2×2=4
4-1-3							2×3=6
5-4-1							2×4=8
6-1-5							2×2=4
7-6-1							2×3=6
8-7-1							2×4=8
9-1-8							3×2=6
6-5-1							4×2=8
7-1-6							3×2=6
8-7-1							2×2=4
9-1-8							2×4=8
5-4-1							4×2=8
6-1-5							2×3=6
8-7-1							4×2=8
4-1-3	4:2=2;	6:3=2;	8:4=2;	6:2=3;	12:3=4;	18:6=3	2×3=6

Ne legyen Ön számológép, hanem vegyen egyet!

A számolás nem élesíti, csak terheli az agyat, ha megtanulta egyszer, úgy folytassa mechanikailag. Ne pusztítsa idegeit, ha kezének egy könnyed mozdulatával, agyának a legesekélyebb igénybevételével nélkül teljesen biztos számérodményeket nyerhet. Összeadó, vagy a négy alapműveletet végző univerzális számológépünket az ország bármely részében szívesen mutatjuk be. A gép tiszteres gyorsasággal dolgozik a legügyesebb számolóval szemben. A gépek árai 700-1200 korona között váltakoznak.

A YOST Irógép Részvénytársaság
számológép-osztálya
Budapestben, New-York-palota.
KÁLDOR M. igazgató.

KOSSUTH LAJOS SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE KECSKEMÉTEN. — Jelfy Gyula fényképe.

A KECSKEMÉTI KOSSUTH-SZOBOR MELLÉRALAKJA.

gek a szoborral szemben foglaltak helyet; kezdődött a szoborleleplezés.

Főlelendültek a Himnus hangjai, fölállt az egész közönség, kalaplevéve hallgatta a magyar szívre csodálatos dalt. Szappanos István, a kecskeméti deli öreg képviselője a szószóki emelvényről ékes szóval megkezdte az ünnepi beszédek sorát. Szeles József szépen folytatta, majd Hock János szólalt meg; beszéde így végződött:

— A nagyok között a legnagyobb Kossuth Lajos volt, a magyar nép Mózes és Megváltója, a ki testvéreké tette az embereket osztály, faj- és valláskülönbség nélkül a hazaszeretethez, a ki felolvastott minden érzést a hazaszeretett tüzeiben, a melynek izzó lávája egy egész országon hömpölygött végig a nélkül, hogy salakja lett volna. Ennek a férfinak emeltünk szobrot, a melyről most hulljon le a lepel!

Hirtelen le is hullott, s előttünk állt Kossuth Lajos érzékalakja. A néma bámulatot dobpergés szakította meg, kéksipkás gyermek-katonák három zászlóalja a rendes katonaságot, a tanyai gyerekek árvalányhajás pörge kalapú csapata népfelkelőket jelezve, gyakorlatot tartottak a szobor körül, mely előtt 48-as öreg honvédek csoportja ült. Főléseges gondolat! Az öregek ülnek, a gyerekek játszva tanulnak, mi gyönyörködve nézzük, de ha kell! Csak üzenet kell!

A dalárda a Szózatot énekelte érzéssel, egész szívből. Ezután Eötvös Nagy Imre nagy hatást tevőleg szavalt Tomori Jenő költeményét. Szappanos mint a szoborbizottság elnöke szól, átadva a szobrot a városnak. Felelt rá Kada Elek polgármester, az egész közönséget magával ragadó beszéddel. Először is Telcsnek, a szobor alkotójának s Törnynek, a talapat tervezőnek mondott köszönetet. Erre a 48-as honvédek tarackdörögés között meghajtották zászlójukat, — a gyermek-katonák is tisztelegtek, még pedig magyar kommandóra — a szobor előtt. A városháza erkélyéről pedig megszólalt a tárogató hangja, a Kossuth-nótát fújva. Kada Elek a tárogató hangjai mellett folytatta beszédét ekkép:

— Ne feledjétek e dalt, hulló vérnek, omló könnyeknek, magyarok nagy szenvedésének bús emlékezetét. És ha eljön az idő, hogy ennek a zászlónak ismét lobogni kell, fiúk, harsogjon a dal, búgva dörögjön át hegyek orman, a nagy rónán: mindenki ezt dalolja, harcra fel! Eljén a haza! a szabadság!

A Domján alsótabasi főjegyző által fivott tárogató mélabús hangja, Kada egyidejűleg mondott beszéde, sokakat könnyekig meghatott, köztük Kossuth Ferenczet is. Nekem eszembe juttatta, hogy midőn már nagy fejedelmünk, Rákóczi bujdosóvá lett, német katonaság lepte el Kecskemétet is, s talán ép e helyt egy kol-

duz, egy megrokkant kurucz megszólaltatta tárogatóját. A nép jött, szaporodott, tömeggé nőtt s a régi ismerős hangoktól feltüzelve, majdnem pusztá kézzel kiverte a városból a vasasnémeteket!

Következett a szobor megkoszorúzása. Elsőnek Justh Gyula tette le a képviselőház koszorúját. Utána Sztérenyi József a kormány koszorúját, mindketten lelkes szavak kíséretében, majd a kereskedelmi miniszterium, Pest vármegye, Budapest és vagy száz más koszorú sorakozott, a küldöttek pár szavával letéve. Ezek között én a Magyar Képzőművészek Egyesületét «csak szabad népek van nemzeti művészet» szóval tettem le; ezt azért említem meg, mert a többi koszorú mind csupán Kossuth Lajosnak szült, ez a szobor készítőjének is, mert a művésztársak csak jó szoborra adnak koszorút. Pályatársaim megbízásából cselekedtem, midőn Telcshez fordúlva, kezét megszorítva, homlokon csókoltam.

Kossuth Lajos azt üzenté! — zengett mindnyájunk által dalolva, s azzal oszoltunk szét, hogy egy órákor ebédnél találkozunk.

Siettem a nagytemplomba szentjeim közé. «Mi atyánk Isten!» fohászokdottam az «Áldó Úr-Isten»-t meglátva.

Szűz Máriának hódolnak a magyar szentek — Üdvözlégy Mária! mondám magamban. — Szt. Miklós a város védszentje megáldja Kecskemét népét — minden helyén van, még a kecske is.

— A nagy templom tornyánál holdvilágos éjszaka éneklő kar is tovább énekel. Tehát sorban megvált: az Isten háza, a Város és az eklézsia. A színek is rendben sorakoztak e képeken; hajnal, nappal, este és éjszaka. Megnyugodtan mentem a kocsmába, onnét a város piacán felállított díszsátorba, a város ezer terítékű ebédjére.

Magyaros ebéd volt; a Beretvás szálló vendéglőse jó borát, felesége, mint szép asszony, jó főztjét tálatlatta a vendégeinek. Még Szilády, a város tudós levéltárosa se panaszkodott a törökökre, kik annyit pusztítottak Kecskemétet, mert jó, hogy itt hagyták a töltött káposzta receptjét.

Asztalbontás után a szoborhoz siettem. Azt kívántam látni, erről akarok még szólni.

Szélesen kezdődő s merész vonalban felszökő talapzaton áll Kossuth Lajos érzé alakja; állása könnyed, vonalai a talapzattal összenőnek, szóval mindez sikerült. Sok szó esett azonban a Kossuth alakja alatt a talapat alján ülő, előre figyelő, szenvedélytől elragadott, erőttől duzzadt izmu, meztelen vállán párdúczbort viselő és jobbájján egyenesre tűzött kaszárt tartó alakról. Telcs az erő, önérték és elszántság kifejezésére mintázta, és helyesen, mert én

a forradalom kaszásának néztem. Nincs is ennek más hibája, csak hogy Kossuth alakja meg e között hiányzik a kapcsolat. Az idő majd összemossa a sötét bronzot a világos kövel, meglesz akkor az egység is.

Kritikus van a világon legtöbb; megismertek, körülvettek a szobornál. Odaszóltam egy öreg asszonynak: Hogy tetszik, néni? s rámutattam az alsó alakra. — Már a förtelmes fel is öltözhett volna, ha kiült ide a piacra, — feleli. — Bizony egy gatyá csak telhetet volna neki azért a sok pénzért, — mondta a másik. — Nincs igaza, nem spórolt, a ki csinálta; ni, Kossuth apánk nagyobb, mint a mlyön vót, — szólt egy harsabajúsú majduram. Megszólított egyik barátom: Szó a mi szó, de a kecskeméti népből egy alak megfelelőbb lett volna, ugye Nácsi?

— Hiszen ez egy kecskeméti ember a maga meztelen valóságában; nem a ruha teszi az embert, — mondtam én. — Elfeledtetek már, hogy a szabadságharc elnyomása után a fiatal király körutat tett az országban; ellátogatott Kecskemétre is, de kecskeméti legényt nem látott, mert mind a kóterben ült. Úgy történt az eset, hogy a derék fiúk a mint megtudták, hogy jön a király, rögvést elhatározták, hogy lóháton körülfogják a kocsiját, úgy pusztá kézzel, pár rozoga füstöllyel és karikással elfogják s kivizik Bugacra és ott aláírják vele az alkotmányt! Persze az előjáróság nesztét evén a dolognak, lefűlelte a legénységet.

— Hát, ugye, ez a pöre, vakmerő alak a tiétek? Kecskeméti ez! — Telcs is a tiétek, mert ha nem vitt is Amerikába másfél milliót, de adott a magából több értékűt Kecskemének. Ő a «kecskeméti Gyöző!»

Roskovics Ignác.

ERDÉLYBEN.

A mi Erdélyünkönél
Hetedhét országban
Nincsen szebb darab föld,
Sehol a világon...
— Hetedhét országban,
Sehol a világon!

Nem tehetek róla,
Hogy nem itt születtem,
De tudja az Isten
Nagyon megszerettem.
— Bár nem itt születtem,
Nagyon megszerettem!

S lakosai lelkét
Tiszta érzélemmel,
Igaz magyar-székelly
Hazaszeretettel...
— Tiszta érzélemmel,
Hazaszeretettel!

Szabolcska Mihály.

SZEBB PART FELÉ.

Szebb part felé, mély vizeken,
Indul hajód, én nemzetem;
Zászlód magasra tűzve fent
Fényes sugárözönbe' leng.
Fényt hintenek reá azok
Az égbe szállt nagy csillagok,
Kik egykor itt sok harcra át,
Vérrel írák meg jelszavát.

Előre hát, jerünk, jerünk,
Isten velünk, ki ellenünk?
Hadd szálljon a hajó vigan
A tengerek hullámiban;
Hadd zengje indulódalunk:
Szabad honért élünk, halunk!
És zengje rá a sziklapart!
A hú magyar ma összetart!

Vergődve életem javán
Egy gyáva kor sekély taván,
Sóhajba fűlt már-már dalom,
Zokogással tört sóhajom;

De a halál még szép lehet,
Ha ott sírom ki lekemet,
Hol millió ajkon rival
Szebb part felől a régi dal.

Szebb part felé! de hát vajon
Odajut-e rengő hajóm?
A mély vizek hullámaít,
Ringatva lágyfalum hit,
Nem veri-e fel a vihar?
S nem küzd-e újra a magyar
Dúlt homlokával egyedül,
Vérbe tiport zászló körül?

Szebb part felé! — tudom, tudom,
Ott érhet el majd alkonyom,
A hol hajód, én nemzetem,
Szirtek között, mély vizeken,
Zúgó viharral szembe néz,
Aztán a hullámsírba vész...
Hurráh! azért is fel, jerünk,
Isten velünk, ki ellenünk!

Fejes István.

PUSZTAI TALÁLKOZÁS.

Elbeszélés.

Irta Bársony István.

Egy ember ment előttem a pusztán.

Purcsán kaszált a féllábával, mint a ki sokáig volt huszár s gyalog is hosszú kardot viselt, a mibe, ha nem vigyázott, minduntalan belebotolhatott. Batyu volt a vállán, a melyet időnként a másik oldalára vetett át; de inkább csak szárazkocsból cselekedte, minthogy az a batyúcska könnyű lehetett. A batyút boton vitte s egy csöppet sem hajlott meg alatta. Dudogtatott, tehát jó kedve volt. Fürgén mozgott, a nélkül, hogy sietne, mert néha megállott s nézelődött; a távolos fűzes irányában érdekelte valami, de nem a gének s a többi mocsári és vízimadarak, a mik arra felé röpködtek, mert sokkal közelebb is fel-felszállott egy görbényakú gém a nagy mezőség laposaiából, s ruczafalkák is keringtek néha körülöttünk: azokkal nem törődött.

Csendes, szinte kihalt volt a pusztá; csak a szárnyas vándorok élénkítették valamennyire. Ha egy ácsorgó gém fellohogott valahonnan a levegőbe: nagyot vakkant. Recsegő érdes hangja olyan volt, mintha káromkodnék s szidná a megháborgatóit. Azután elkezdett húzni, vonulni, ki-el a messzeségbe, ki tudja hová — olyan helyre, a hol nyugodtabban lehet a gének ácsorgani, lesni a mocsár szélén a kis cizgányhalat.

Az én emberem rá sem nézett a gémpre; se a többi repülő állatra; se az ürgét nem leste, a

mely innen is, onnan is kibújt a föld alól s két lábra állt, úgy kíváncsiszkodott. A fűzes körül lehetett valami, a mit a szeme elé hajlított tenyere alól nézett, vagy csak keresett; de sehogysem vette észre, mert minduntalan újra kezdte a keresést, a nézelődést, a mi elég hosszadalmas «munka» volt, minthogy a fűzes is úgy húzódtott hosszú szalagképen a folyó mellett.

A puha gyepen úgy lépkedhettem gummitalpú cipőmmel, mint az árnyék, teljesen nesztelenül. A mikor utolértem az embert, megérintettem az üres vállát (a másikon akkor is ott lógott-fityegett a batyu), olyat ugrott a kajla lábával, hogy elkaczagtam magamat. Megfordult s zavartan nézett rám. De a következő pillanatban már lekapta a kalapját.

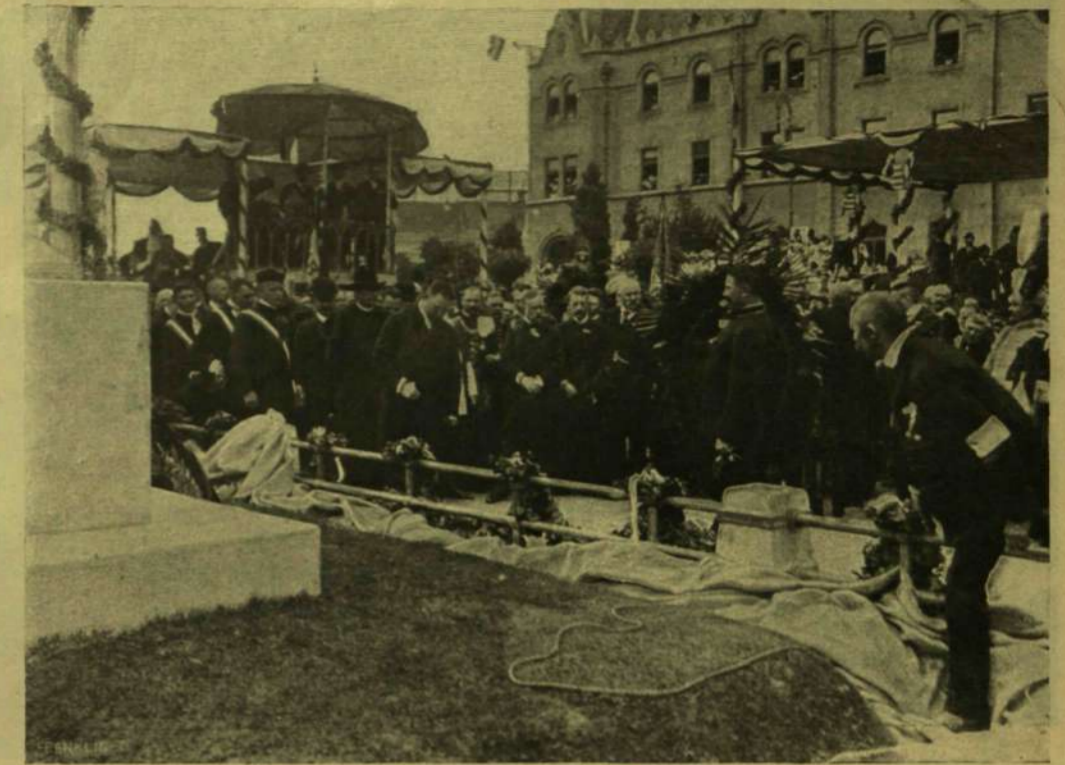
— Jó napot adjon Isten; ejnye, de megijesztett a tekintetes úr.

— Látom, Gazi. De iszen tudhatta volna kend, hogy senki sincs itt. Végig pusztá a pusztá.

— Senki? No lám. Én is valaki volnék, a tényszerű is... aztán itt van ám valahol a perjési csösz...

— Ki az? Hol van?

— Azt tesszen kérdezni: Ki volt az. Hogy pedig hol van? hm! az bizony itt lent van.

SZTERÉNYI JÓZSEF ÁLLAMTITKÁR LETESZI A SZOBORRA A KORMÁNY KOSZORÚJÁT.

Lemutatott a földre.

— Meghalt?

Bólintott az emberem. Aztán szóval is erősitette:

— Meg a'; meg kellett neki halni, de hun jár erre a tényszerű, a hun a madár se jár?

— Vagy épen csakis az jár. Tele vannak a vadvizek ruczával.

— Úgy veszem észre magam is. De most nem gondolnék velök. Elfelejtettem őket.

Nagyot néztem.

— Hogy lehet az, Gazi?

A mint megakadt a tekintetem az arcán, úgy láttam, hogy halvány, színtelen, fakó. Egyáltalában nem olyan, a milyennek valamikor, néhány évvel ezelőtt ismertem. Akkoriban sokat jártam erre s mindig Gazi volt hűséges társam. Senki se tudta úgy, mi van a pusztán s hol van. «Kerített» mással egyáltalában nem lehetett. Ahhoz tudni kellett, hogy melyik vízből melyikre szeret átfordulni a megzavart vízi vad. Az ember megbújt az egyik tónál s várta, a míg Gazi felverte a másikon pihenő vízi szárnyast. Azok úgy jöttek erre, mintha zsinóron húzták volna őket.

Gazi nem sietett a felelettel; azért gondolkodhattam ilyen hosszasan. Utoljára mégis csak kirukkolt. — Be voltam csukva, kérem szépen. Most jövök meg azóta először. Azt se tudtam, hol lelem az öcsémét, a ki halász, s a fűzes ilyenkor a hazája.

— Vagy úgy!...

Most már értettem a kajlán kaszáló járást. Bilines volt azon a lábón; két rab összekötve, hogy egyik a másikat fogja, — marasztalja.

— A tekintetes úr nem igen tudhatott róla, mert itt csak ilyenkor látjuk, nyár derekán, ősz elejéig. Az az eset pedig akkor történt, a mikor a leánykőkörösini nyílt.

(Tehát tavasszal, valamikor hűsvét és pünkösd közt. Különbösen esztendőnk óta nem láttam én itt még az őszi kikirics lilapiros virágait sem.)

— S aztán miben állt az az eset, Gazi?

Elkomolyodott. Ráncz szaladt a homlokára. Mély barázdá, a két szeme közt. Felülről lefelé. Ez a ráncz vagy erős gondolkodást, vagy valami sötétséget jelent.

— Hát...

— No csak ne röstelje.

— Semmit sem tetszett hallani? De igazán semmit sem?

— Nem én, ha mondom. Legalább öt éve, hogy nem jártam erre.

— Az más. Akkor hiszem. Azóta húzta a lánc az én lábamat is. Merre tetszik menni?

— A fűzesnek tartok; ott vár a szekerem.

— Annál jobb; akkor együtt megyünk. Utaközben elmondom. Hanem hogy ez a pusztá semmit sem változott! Most is csak ott van a perjési nagy fűzfa; se nagyobb, se kisebb. Az

JUSTH GYULA AZ ÖREG HONVÉDEK KÖZÖTT.

A KECSKEMÉTI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE.

KOSSUTH FERENCZ FOGADTATÁSA.

már nem nő, csak vastagszik. A Danka Gábor kútjának a gémetlen ágafája is csak úgy mered az égnek s most is varju ül rajta. Arról jött a csósz... De mintha a vizek kisebbek volnának; nagy szárazság volt úgy-e?

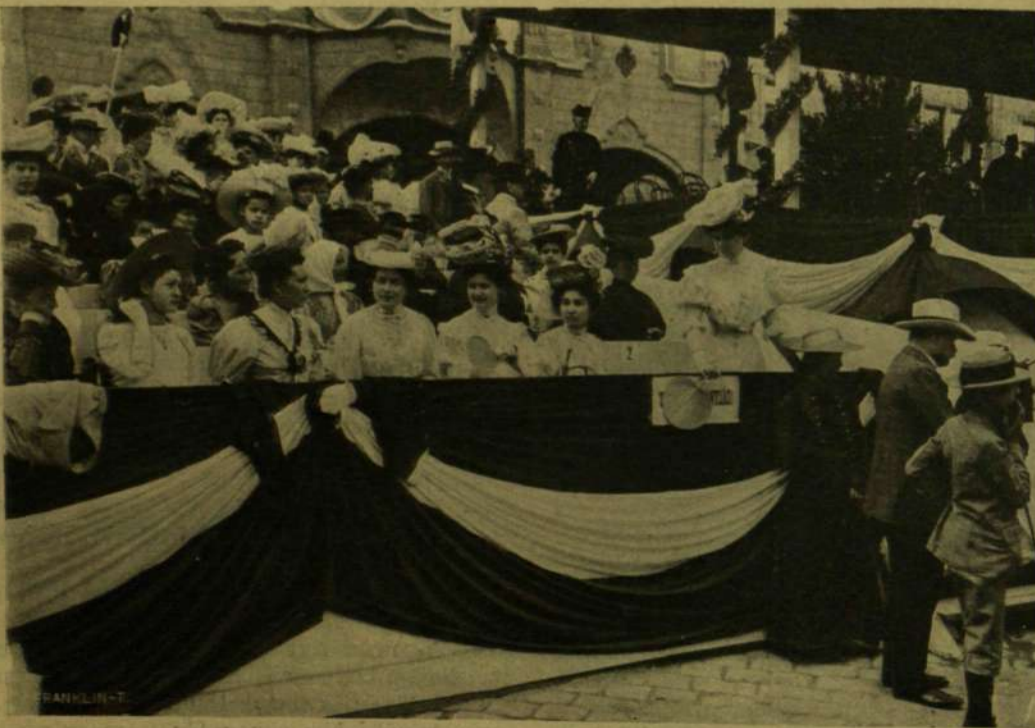
Ennek a zagyva beszédnek valamikor a felét se lehetett volna belőle kicsikarni. Nem volt bőbeszédű; inkább csak szemes. Mindent meglátott s mindenről hallgatott. Csak úgy a kezével, karjával intett, mutatgatott, a szemével pislanított, hunyorított; még azzal is beszélt, a hogy a homlokborét mozgatta; csak a nyelvét kímélte mód nélkül. S most megeredt a zsilip.

Vagy a többi rabkosztos között szokhatta meg, vagy az öröm, hogy lám, mégis hazakerült, tette bőbeszédűvé: de beszélt. S a közben vezetett.

Most már nem kellett tanakodnom, hogy merre is forduljak, hol kanyarodjam, melyik lapost hogyan kerüljem ki; itt volt Gazsi, a ki most is tudta.

— Mi is történt akkor, leánykörcörsin-nyilasok? — kérdeztem.

— Akkor itt nagy volt az áradás. A folyó kiöntött; a rétek mind víz alatt álltak. Csak a csupka-gerincez volt kint belőle, jó hosszasan; az ott, a hol az imént keresztül jöttünk. Egy tenger volt a környék; de sok kis sziget kukuuskált ki belőle s azokon üldögélt napos dél-

A HÖLGYEK EMELVÉNYESÉRE.

A KECSKEMÉTI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE. — Jelfy Gyula fényképe.

ben a rajzó vízféreg, a temérdek rucza, szárcsa, bibicz. En biz' az egyetlen tehénkémmel nem tudtam, hova legyek; kihajtottam a csupka-gerincezre, a hol volt fű bőven. Olyan bujaság volt, hogy egy egész gulya is rajt legelhetett volna; csak hogy nem volt szabad. Az már az uraságé, és a perjesi csósz vigyázta akkor is.

Megállott, hátranézett. Megint elborult az arca; megint ráncz támadt a homloka közepén.

— Jó, jó, — mormolta magában. Tán csak gondolkodni akart s nem is tudta, hogy hallok. — A mi elmúlt, elmúlt; de a kend életét az én nehéz rabságom bánja... Hangosan folytatta: Tessen csak oda nézni; a Danka Gábor régi kútja felé; nem lát ott valakit a ténsúr?

Biz' én senkit sem láttam. Meg is mondtam. — Akkor csak elkápráztam, — dörmögte. — Mert szoktam néha. A mikor a ténsúr a vállamra ütött, akkor is azt hittem, a föld alól nyúlt fel valaki, az fogott meg.

— Nagyon ugrott, Gazsi. De «az eset», az eset...

— Mondom, kihajtottam a tehénkémet, hanem éltem a gyanúporral s a balászkunyhóból előhívtam az asszonyt, a feleségemet, annak parancsoltam: Erigy a gerincezre ezzel a kis jószággal, s nyitva legyen a szemed; ha a veres

AZ ÖREG HONVÉDEK ÉS A GYEREK-KATONÁK.

csósz meglátod, visszatérülj, nehogy megzalogoljon.

Az asszony roszkedvű lett. Minek küld kend engem? durzásokodott. Én úgy sem bírok a csószszel. Rosz ember az. Sohasem nyughatik az.

— Ezt meg honnan tudod? — kérdeztem csudálkozva. — Tőled csak nyughatik; iszen ezerében egyszer ha megfordul a folyónál...

— Az a, istennyilát! Mit tud kend, a ki örökké kint jár? Én csak látok a szememmel. Messziről is, hát még jó közelről...

Itt elhallgatott, mintha elválták vón a szavát.

Hajh, de énbennem felforrott valami; többet kérdezni pediglen rösteltem. A mire gondoltam, úgysis elég volt nekem; az asszony becsületes volt mindenképen, azt tudtam. De a veres csószra szörnyűképen kezdtem haragudni. Mondok: Erigy ki csak a gerincezre, s ha látod, rögtön térülj. Nem lesznek messzire, gondolatod.

Az asszony szót fogadott s kihajtotta a tehénkémet; én meg a kunyhóban halót foltoztattam; de az ablakrésen egyre kitekingéltem. Egyszer csak látom ám, hogy kezdi az asszony a tehénkét nógatni, hajkurászni, de a mi még sohasem volt, a tehénke megbomlott, s nem erre igyekezett, hanem arra. Onnan pedig a veres csósz közeledett.

Tyűhh, ez már nem tréfa; így magam vittem

hajba a szegény asszonyt. Az csak nem tudta, mit csináljon, ment vón a tehén után, de akkor épen nekiszalad a csósznak. Mit gondolt, mit nem gondolt, nyilván nagyon féltette a tehénkét, hogy most elviszik zálogba; ha keservesen is, visszazérogatva s megzavarodva, de utána indult.

Ekkor már magam is futottam. Nekimentem a kiöntésnek, a hol a csónakom egy károhoz volt kötve, hamar beültem és kioldoztam. Aztán elkezdtem tolni.

Tudja a ténsúr, úgy-e, hogyan tolok én, ha egyszer elkezdem? Úgy siklottam a vizen, mint a villanó hal. Gyalogszerrel nagy utam lett volna; de így kurtíthattam, mert tudtam, hol libeg a csónak a vizen, hol tolhatok, vagy akár evezhetek is, bátran.

A mint így sietnék s mindenütt vigyáznám, hol nem akadok meg a csónakkal: nagy sikoltozást hallok ám hirtelen arról a csupka-gerincez felől. Odanézek: a vér is is meghűlt bennem. A veres csósz már elérte volt a tehénkémet, de arra rá se hederített. Hanem a mint az asszony a kezeügyébe került, elkezdte kunérozni, ölelgetni, hogy csupa istentelenség volt az. Most aztán az evezőlapáthoz nyúltam, mert épen az árok sodrába került a csónakom. Úgy szaladtam a vizen, mint a vízi pók. Az úszó madár is megirigyelhetett vón. Hamar elértem a gerincez s kiugrottam a fűre. A feleségem akkor is birkó-

GRÓF NÁRÓ SÁNDOR KORMÁNYZÓ FOGADTATÁSA.

A KORMÁNYZÓ ELINDUL A KORMÁNYZÓI PALOTÁBÓL.

— Úgy látom, Gazsi, mégis csak furdalja kendet a lelkiösmerete.

Lehorgasztotta a fejét. Elborult az arca.

— Nem is mondom, hogy nem. Hátha csak olyan móka volt az akkor. Fialat volt az asszony s szép is. Megakadhatott rajta akárki szeme; miért ne a veres csószé? Sokszor elgondoltam azóta: hát én vajjon különb lettem volna? Az ember gyarlandó.

A füzes alatt, néhány száz lépésnyire tőlünk, egy fehér alak jelent meg. Én a halásznak néztem, de Gazsi felkiáltott:

— Ahun az asszony ni! Irrattam neki, hogy várjon rám ma; hát vár is. Ejnye! hadd sietnek már jobban!

Neki indult a kaszáó lábával s úgy haladt, hogy alig bírtam a nyomában maradni.

A laposból egy csapat vadrucazta kelt fel, de kis távolságra leereszkedett megint a sásas érbe. Jó ürügyem támadt, hogy elváljak Gazsától.

Látta, hogy az ér felé fordulok, megbillentette a kalapját.

— Isten áldja meg, ténsúr! Ha nem így volnék, a hogy épen vagyok: «szívesen keritenék». De most nem érek rá.

Néhány percz múlva már ott járt a füzes alatt. Toronyiránt igyekezett, neki a vizeknek, azokon átgázolt. Csak hogy hamarabb otthon legyen.

zot, tülekedett a veres gazemberrel, úgy járt a keze a lelkemnek, mint a motóla; karmolt, ütött, sziszegett mint a vadmacska, ha nem az én feleségem lett vón, el tudtam vón nézni akár-meddig. De így csak futottam: és csak azt tudom, hogy a mikor odaértem hozzájuk, előntötte a vér a szememet, nem sokat kérdeztem, hanem a mint a veres csósz háttal volt felém, — mert észre se vette, hogy jövök — én se voltam rest, felkaptam az evezőlapátot s úgy kölintottam fejbe, hogy csak elnyaklott, megrogyott, nyomban összeesett... Phuh, de melegem van, tekintetes uram!...

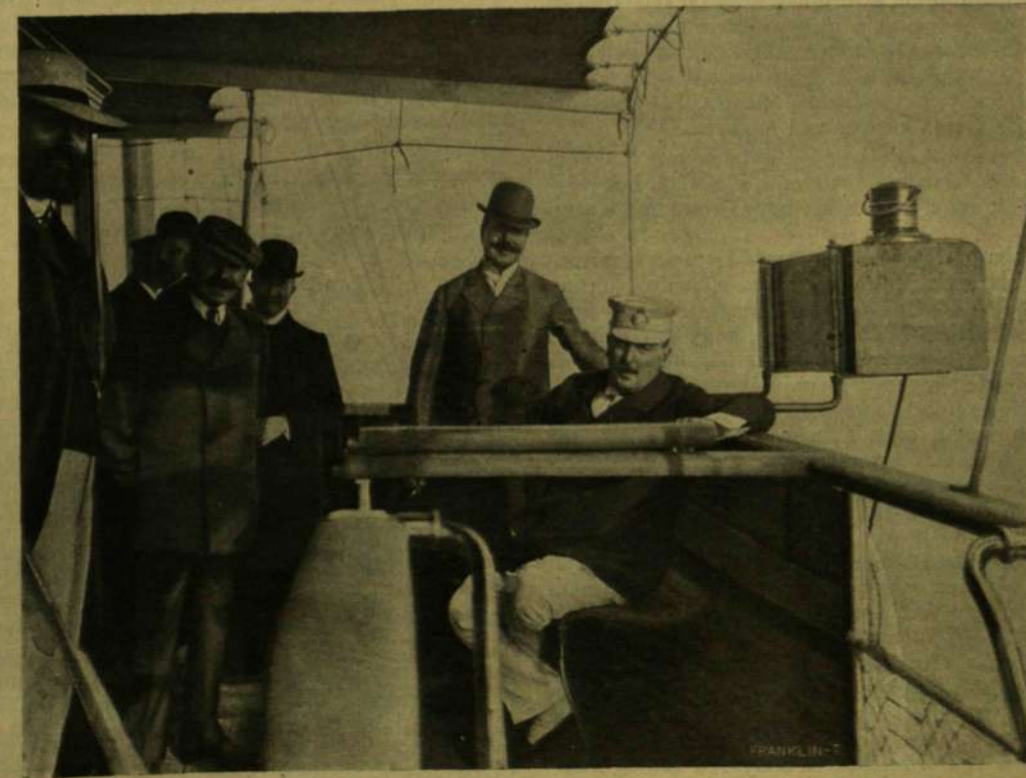
— Elhiszem, Gazsi. Biz' ez nagy eset volt. S e miatt kellett ülni?

— Kellett. A csósz itt ásták el; ide temették valahova, mert a falut előntötte a víz, ott alig lézengett ember, a pap meg a kántor elmene-kült, a temető is vízben állott, de hogy hova temették: nem tudom. Azt én már nem láthatam, mert mindjárt megfogtak s vittek. A mikor az előbb a vállamra csapott a tekintetes úr, már azt gondoltam: a csósz nyulkáll utánam; tán épen ott mentem el fölötte; valami keresztnek, fejfának-minek, mégis kellene lenni ottan.

Alighogy kimondta, megint félreugrott.

— Nini, itt a fejfa!

Csakugyan ott volt, a gerincez tövében, egy pár tamariszok-bokor között. Azoktól nem lehetett messzebből észrevenni.

A KORMÁNYZÓ A SÉTAHAJÓZASON.

A FIUMEI KORMÁNYZÓ BEIKTATÁSA. — Jelfy Gyula fényképe.

ARANY JÁNOS PADJA KARLSBADBAN. — Plotner fénykép.

ARANY-PAD KARLSBADBAN.

Én az avart jártam — tűnődve megálltam —
Egy régi levélen — ezt írva találtam:

E helyt feledve bút, feledve bánatot, pihenj
S míg egy sóhaj hazádba nem repít,
tovább ne menj!

Azt mondják, hogy ezt a verset Arany csinálta 1862-ben (az évszám valószínűleg téves) midőn Karlsbadban üdült, és állítólag krétával sajátkezűleg írta volna egy padra, a mely az «Ecco homo» képlőnével szemben 476 méter magasságban volt felállítva. A gondolat a lángoló hazaszeretet kifejezése, a mely bút bánatot feledtet, kétségtelenül Aranyé, a forma kevéssé vall Aranyra.

Éveken át ott állott az igénytelen vers a padon, sok magyar olvasta, épült rajta a nélkül, hogy sejtelt volna arról, hogy a mi nagy Aranyunk a szerzője.

1896-ban a Karlsbadot évente látogató törzsvendégek észrevették, hogy a vers a padról eltűnt, letörölődött, Zilahy Simon, a Budapesti Hírlap igazgatójának elbeszéléséből tudjuk, hogy az érdeklődő magyarok kérdőre vonták a karlsbadi polgármestert, hová lett a vers? Ez sajnálkozását fejezte ki a vers eltűnése fölött és késznek nyilatkozott azt újból a padra írni, csak a szöveget kérte. Volt erre nagy fejtörés... A vers szavaira már alig emlékezett valaki és végre elfogadták a jelenlegi szöveget, a mely Bleyer biharmergyei földbirtokos emlékezete szerint megfelel az eredetinek. Ezt a verset íratta azután a városi tanács 1896-ban egy pléh táblára, a mely a padra szövegetetett, Aranyt azonban nem jelölték meg a vers szerzőjének.

Ez idén egy jó barátom, dr. Králík Lajos időzött néhány hétig Karlsbadban. Őt bántotta az, hogy kedvenc költőjének egy eszmegyöngye, mely minden magyart, a ki tudja, hogy ki a szerzője, lelkesíteni képes, egy igénytelen fapadon díszel, nem is említi a sok írásnibát, a melytől a szöveg hamisított. Mellőzve az ily alkalmakkal szokásos gyűjtést, felkereste Schaffler Lajos karlsbadi polgármestert és engedélyt kért tőle, hogy a régi fapad helyébe egy díszes kőpadot állíttasson fel, a mely Arany

névét is megörökítve a nagy magyar költőnek emléket állandóan megőrizze. A városi tanács ezt az ajánlatot köszönettel fogadta — polgármesternek nem a Luegerek közül való — sőt meg is köszönte Králíknak a nem csekély anyagi áldozattal járó adományát.

Igy készült el a pad folyó évi június hó második felében, a melynek fénykép utáni rajzát itt közöljük. A padot Wolff Péter karlsbadi kőműves készítette pirnai homokkőből.

A régi padot nem semmisítették meg. Králík kérésére a város felállította a Schlossbrunn mögött levő «Jäger» nevű házsal szemben, a melyben az arra alkalmazott emléktábla szerint Arany 1869-től 1876-ig évente lakott. Arany emléket tehát Karlsbadban már két pad hirdeti.

Stefano Kornél.

OROSZ JEGYZETEK.

Irta Serényi Gusztáv.

A művelt világot sokfelé bejártam s rég kinőttem abból, hogy az idegen országok idegen környezete az újszerűség különös érdekével, vagy az ismeretlenség szorító érzésével hasonlónak látom, mint a hogyan ez az újonc-utazóknál természetes, a kik minden országhatár átlépésekor szívdobogást kapnak és minden új város kapuja előtt belepirulnak a lámpalázba. Azt hiszem, mások is úgy vannak azzal, hogy bizonyos utazási tréning után blazirt közönyösséggel mennek végig oly országokon és oly városokon, melyekben még nem jártak, annál is inkább, mert ma már az embereknek, a kik e városokat és országokat látják, jóformán csak a nyelvük eltérő, ellenben társadalmi berendezkedésük, ruhájuk, sőt — még messzebb menve — bolti kirakataik is ugyanazok. Egész Európában csak Oroszország kivétel. Ez egy egészen külön törvények szerint fejlődött ismeretlen, kitaposatlan világ. Mintha közte és a kontinens többi

országai közt egy egész Óceán feküdnék... Itt minden elüt a kontinentális sablontól. Mások az emberek, mások a városok, sőt maga az orosz föld is idegen vonásokat, idegen karaktert mutat, mint Európa többi részén. Ez a birodalom ósidők óta kivonta magát amaz együttes egy kaptafára szabott fejlődésből, mely Európában már a római birodalom idején kezdetét vette, s az expressz-vonatok mai korszakáig oda fejlődött, hogy az egyes országok közt csak a vázhatárok, no meg az idegen idiomák figyelmeztetnek bennünket, hogy idegen földön járunk.

Oroszország évszázadok óta daczolt a sablon befolyásával s míg a hispániai swell és a dák divatkirályok már Aéciusz korában meghódoltak a tiberis-menti izlésnek, addig a nagy északi kolosszus fiai alig tíz év óta viselnek európai ruhát, cipőt, nyakkendőt, keményített inggallért és posztókalapot... A hol pedig a külső élet ennyire originális, ott az emberek szokása és gondolkodása is nyilván eltér a megszokottól.

Erről az érdekes birodalomról akarok néhány sebtiben tett úti feljegyzést közreadni, apró töredék tükrörabokat csupán, de a melyek mindegyike azért jól-rosszul mégis tükrözi a nagy birodalmat.

Ha Oroszországban akarunk egy kis kirándulást tenni, eltekintve az útlevel-kényszer kellemetlenségeitől, mindenekelőtt az orosz vasutakkal lesz dolgunk, mert ebben az óriási országban még a képzelet is elfárad, ha az egyik nagy várostól a másikig terjedő 2—3 napos utakat gyalog lenne kénytelen megtenni... A szíves olvasónak jegyet kell tehát váltania például Moszkváig és azt hisszük, hogy az a pénz, a melyet így képzeletben kifizet, lesz az egyetlen tiszta jövedelem, a mi az orosz vasúti kasszába befolyik... A szíves olvasó ne sajnálja hát a menetdíjat, a mit — elméletben — kifizet; annál kevésbé, mert nem csupán egy jegyet fog kapni a pénzéért, mint a szűkkeblű európai vasutakon, hanem egyszerre kettőt-hármat, sőt a múlt nyáron egy negyediket is, egy vörös-keresztrel ellátott bilétát, a melyvel minden utas 10 kopejkával adózott a mandzúriai sebesültek javára. Ne kutassuk most, hogy a tíz kopekek eljutottak-e a harcztérre és nem rekedtek-e meg a nagyhercegek zsebeiben, a kártyaszalok táján egészen más fajta sebeket orvoslván, mint a milyenek a csatáron szereshetők...

Ehez nekünk egyszerű utasoknak, semmi közünk. Nem is érünk rá a vonatban ezen elmélkedni, mert minduntalan háborgat bennünket egy-egy ellenőr, a ki a vonatra felszáll és a jegyet kéri. Mondják, hogy azelőtt nem volt nagy az ellenőrzés, sokan utaztak jegy nélkül, borralalóért és a kalauzok házat építettek a moszkvai körutakon. Ma változott a rend! Megszaporodtak az ellenőrök és azóta az erkölcsi világrend értelmében, az ellenőrök építenek házat... A nagy czápak hát Oroszországban is fölfalják a kis czápakat és ime azért meg a világ nem dől össze. No igaz az is, hogy bár az utasok száma évről-évre emelkedett, a vasutak bevételei nem emelkedtek, sőt fogytak. Hol itt az összefüggés és a magyarázat? E sorok irója úgy sejt, hogy a nagy czápaknál még nagyobbak is úszkálhatnak az igazgatósági bürokráciálatlan mély vizeiben...

De nem csak kellemetlen ellenőrei vannak az orosz vasutnak, hanem kényelmes pamlagai is, melyek kellemessé teszik az utazást. A fülkék is tágasak, a folyosók a kocsi oldalán futnak végig. Egy szakaszba négy emberrel többet nem tesznek, holott háromszor annyi is elférne. Éjjelre a kalauzok a felhajtott támlányokból formálnak ágyakat, közel a kocsik tetejéhez, oly magasan, hogy kis létrán kell odáig fölkapaszkodni. Ezeket a felső ágyakat sokan nem szeretik, de a sorok irója mindig örült, ha jegyek száma folytán ilyen ilyen felső ágyba jutott éjszakára. Ott ugyanis nem zavarta oly nagy mértékben a folyton váltakozó utasok jövesmenése, s a mi a fő, nagyobb biztonságban érezte magát a koldusoktól. Az utóbbi időben ezek rémítően elszaporodtak s pláne éjjel minden állomást ugyszólván megszállva tartanak, hogy a kocsikba surranva meglepjen és kifosztják az alvó utasokat. Ez okból belső Oroszországban a szakaszok ajtaját el is lehet zárni, úgy hogy a kalauz is csak egy arasznyira nyitdajta föl, ha szemlét akar tartani utasai fölött.

Apropos: kalauz. Oroszországban ezek igen kedves emberek. Ha az idegen először tekint óriási természetűre, bikaöklökre, nem sejt, mennyi figyelem és jóindulat rejtetik e huskolosszusokban, a kik a szolgálatkészségben odáig mennek el, hogy az utasok csizmáit este lehúzzák s egy rubelért tiszta fehér ágyneműt adnak nekik kölesön, a mi teljesen otthonias kényelmet biztosít. Azonkívül minden állomáson megtöltik a szamovárokat forró vízzel a tea számára, a mit az utasok reggeltől estig azon forrón isznak.

Minden kocsiszakasz, legyenek bár ott egyenesen nők és férfiak, egy kis alkalmi bizalmas közfarsaság, a hol a közös unalom és törődés bizalmas barátokká teszi az embereket a végtelen spécziomokon. Feszességek, vagy zsenirozásnak egymással szemben semmi helye. A nők az esti utolsó szálkán csaj (pohár tea) elfogyasztása után cipőt, midert, felsőruhát levetve beburkolóznak uti plédjükbe és nyugalomra térnek a vasuti ágy matraczán. A férfiak szinte így s nemsokára a lélegzetvételek gyöngéd szopránjába bele mennydörög egy-egy élesebb kreszcendó is.

Igy halad az orosz vonat kényelmesen és patriarkálisan ezer meg ezer verszten át cédlja felé. Nem siet, sohase tartja be a menetrendet. De hát ki is sietne Oroszországban?! Gyakran másfél órát is kéne a vonatok s ilyenkor e sorok írója elkésvén egy-egy kedvező csatlakozásról, sűrűn hallott különböző czitátumokat ama kaskaringós szótárokból, melyek csak a kurd Jezideák közt csúsznának el főházkodás gyánát, a kik tudvalevőleg — az ördögöt imádják... A nyugodt muszkák közül soha senki se zuglódot a késedelem ellen. Úgy látszik, hogy Oroszországban az idő nem pénz. Ha az volna, akkor csupa milliomos lakna odafönn, mert Törökországot kivéve sehol a világon nincs annyi idejük az embereknek, mint épen a császár birodalmában.

De ime a szíves olvasó vonatára egy orosz tisztelendő is felszállt és pedig a III. osztályba. Csizmál, toprongyos, szegényes alak, nyiratlan szakállal, amaz ortodox maxima értelmében, hogy az «Isten képét» beretvával, vagy ollóval elrutítani nem szabad. A lapos, nyomott arc közönyt, egykedvűséget, ritkábban transzcendentális elmélyedést, aszkétizmust fejez ki.

Emberünk ép most szállt be s minthogy az orosz vasutakon, a mi gyorsvonataink mintájára végig lehet menni, az orosz tisztelendőt módunkban áll meggyélni. Mire a III. osztályba érünk, ő épen konstatálja, hogy a jegye nem alsó, hanem felső ágyra jogosítja, a mit látható bosszandóssal vesz tudomásul, mert a lécekből rótt felső faágyak menet közben irgalmatlanul meg szokták rázni azt, a ki ülükben nyugalomra vágyik.

A pap villámgyorsan körülmény. Minden alsó hely el van már foglalva... Sebaj! Egy helyre lerakja csomagját egy bóbiskoló paraszt mellé, azt pedig szavara beszédrel igyekszik rávenni, hogy cseréljen vele s foglalja el a felső polczot. A muzsik ravaszul pislog föl az Isten szolgájára és — rendületlenül helyen marad. Nem róda Buda, ő ezt a kényelmes helyet semmiféle papnak át nem engedi! Mért is engedné? A falusi tisztelendőknek nem nagy a becsületük Oroszországban. Maga az orosz közmondás yallja: «Ha véletlenül jó papra bukkanasz, becsüld meg, mert ritkaság az!»

A mi parasztunk ravasz pislogása mintha ezt a közmondást vágná az előtte ácsorgó pap arcába. Mintha mondaná neki: Eredj csak bátyuska; te se leszesz jobb a többinél... A pap érzi a feléje sugárzó megvetést, de ez nem téríti el föltett szándékától. Előbb szép szóval, utóbb fenyegetéssel igyekszik a parasztra hatni. Amaz együgyűen, bosszantóan vigyorog föl rá. Akkor se moccsan, mikor a pap már ököllel is argumentál, legfeljebb minden úttest kamatostól ad vissza. A vége az a parlamentirozásnak, hogy a muzsik helyen marad s a pap az, a ki estere kelve a felső ágyba mászik, nyilván el nem mulasztván, hogy átkot és káromzatot ne imádkozzék le a tiszteletlen nyájra, mely édesen és önfeledten hortyog már aljára...

Mi az oka, hogy az orosz nép nem tiszteli a papot s hogy a mi falusi tisztelendők csak káromkodásokat láthatott maga körül az imént

GRÓF NÁKÓ SÁNDOR FIUMEI KORMÁNYZÓ.

a kocsiában? E kérdésre azt a feleletet kapjuk, hogy ők maguk, mert egyáltalán nem élnek példás, követendő életet. A parasztság közt szájról-szájra járnak aféle csufondáros anekdoták, melyek szomorú hőse a falusi pap. Mondják, hogy olyik kutyát is megkeresztelt jó pénzért, akad, a ki gyóntatás közben kilopja az erszényt a haldokló feje alól s olyan eset se ritkaság, midőn a részeg papot óriási botrány közt a saját hívei ráncigálják el az oltár elől, a hová méltatlan.

Mennyi része van ebben a világi papság sajnaru anyagi helyzetének s mennyi a «fekete» papság, mely kolostorokban él és minden anyagi javat a maga részére harácsol össze — ezt ne kutassuk most.

FIUME ÚJ KORMÁNYZÓJA.

Van annak valami szimbolikus jelentősége, hogy a magyar ember majd mind Fiuménál látja meg a tengert. Ebben fejeződik ki a tengerparti szép város szerepe a magyarság jelen és jövő megoldandó feladataiban: kapuja nemzetünknek a tenger, a nagy világgözeledés országútja felé, az a nyitott ablak, melyen át a tenger friss sós levegőjével együtt a gazdasági munkára hívó szövatok áramlanak be. Tudva és öntudatlanul ezért tulajdonított a magyar politika mindig oly nagy fontosságot Fiumének, a magyar szent koronához való visszacsatolása óta, ezért áldozott rá annyit, a mint csak ereje engedte. Ez ad fontos-ágot a fiumei kormányzó állásának is.

A kormányzó szerepe java részében reprezentáló szerep, de azért kicsinyelni nem szabad. A reprezentálás, ha jól teljesítik, mindenütt, a hol kényes és bonyolított érdekekről van szó, fontos és komoly dolog s különösen az Fiumében, a hol a kormányzó közvetítő a magyar nemzetet képviselő kormány és a fiumei polgárság között, a hol bonyolult, sok tekintetben rendezetlen, egészen különleges jogi viszonyok közt kell ésszel, tapintattal, jóakarattal a helyes irányt megtalálni, a könnyen fölmerülő félreértések keletkezésének elejét venni, ha mégis felbukannak, mérgüket ellensúlyozni. Sokszor okozott már bajt egy-egy tapintatlan föllépés, egy-egy roszkor eljett szó.

Hogy az új fiumei kormányzó, gróf Nákó Sándor, kit most oly fénynyel iktattak hivatalába, mikép fog kényes állásának megfelelni, azt hamar meg fogják mutatni a fejlemények. Az utóbbi éveken sok baj volt e tekintetben, a kormányzó gyakori s nem mindig örvendetes körülmények közt bekövetkezett változása, a viszonyok hiányos ismeretén alapuló felületes ítéletek s ezekből fejlődött igazságok az egyik

részen úgy, mint a másikon, többször megzavarták az annyira szükséges benső, rokonszenves összetartást. Az új kormányzó, ha Fiume közelmúltját tanulmányozza, sok olyat láthat, a mitől őrizkednie kell s ha megvannak benne az arravaló képességek, nagy szolgálatokat tehet a nemzetnek abban az irányban, hogy a fiumei polgárság hangulatát, törekvéseit összhangba hozza nemzeti törekvéseinkkel. Mert ha az annyira feltett fiumei autonomia nem enged is neki érdemlegesebb beleszólást a polgárság közügyeibe, a hangulatok irányítása módjában áll s első rendű feladatai közé tartozik. Nagy politikai mult, mely biztosítéka lehetne jövőbeli munkássága sikerének, nem áll mögötte, de jó szándékainak tapintatának már beiktatásakor is számos jelét adta s a fiumei ünnepeken elhangzott felszólalásai előre is megnyerték számára a rokonszenveket. Ha ezt az első sikerét úgy kezeli, mint a takarékos gazda a kezdő tőkéjét, folyton szaporítva s kamatait is hasznosítva, nagy szolgálatokat fog tenni Fiumének s az egyetlen kikötővárosunkhoz fűződő nagy nemzeti érdekeknek.

SZENT PÉTER SZOBRA — RUHÁBAN.

— Római levél. —

(A szent szobor. — A pápai dísz. — A czeremónia magyarzata. — A 400 éves Szent Péter-templom.)

Róma, Péter és Pál napján.

Szobor ruhában — kissé különös dolog. És még különösebb, ha hozzávésszük, hogy több mint tízezer századévet átél szoborról van szó, a mely Szent Pétert, a mennyország őrét, az apostolok hercegét ábrázolja.

Ki ne ismerné ezt a szobrot? Ha máskülönbem nem, hallomásból, reprodukcióból, vagy fényképről. Gyönyörű, az időtől szinte már egész feketés, zöld patinát kapott a szobor: Szent Péter, a mint katedrálisban ül és jobbjával áldást osztogat. Ott áll a szobor a Szent Péter-templomban, Michelangelo óriás művének, a hatalmas kupolának első nagy oszlopánál. Ott ült változatlanul évszázadok óta és csak az esztendő e napján, Péter és Pál-kor változtatja meg külsejét.

Ilyenkor a szent szobrok ösét felöltöztetik. Az ünnep előestéjén, zárt ajtók mellett, a pápa Isten-tiszteletet tart a Szent Péter-templomban és az Isten-tisztelet keretében öltöztetik fel a tizenöt évszázados szobrot. Fejére csodás drágaköveket ékített pápai tiarát adnak, vállaira nehéz, arany és ezüsthimnuszú pápai palástot, mellére odaakasztják a csodálatosan finom művi pontifikációs keresztet és áldásra felemelt jobbának mutatko újjára felhuz-

A KORMÁNYZÓ ÉS NEJE AZ ADAMICH-MÓLÓN.

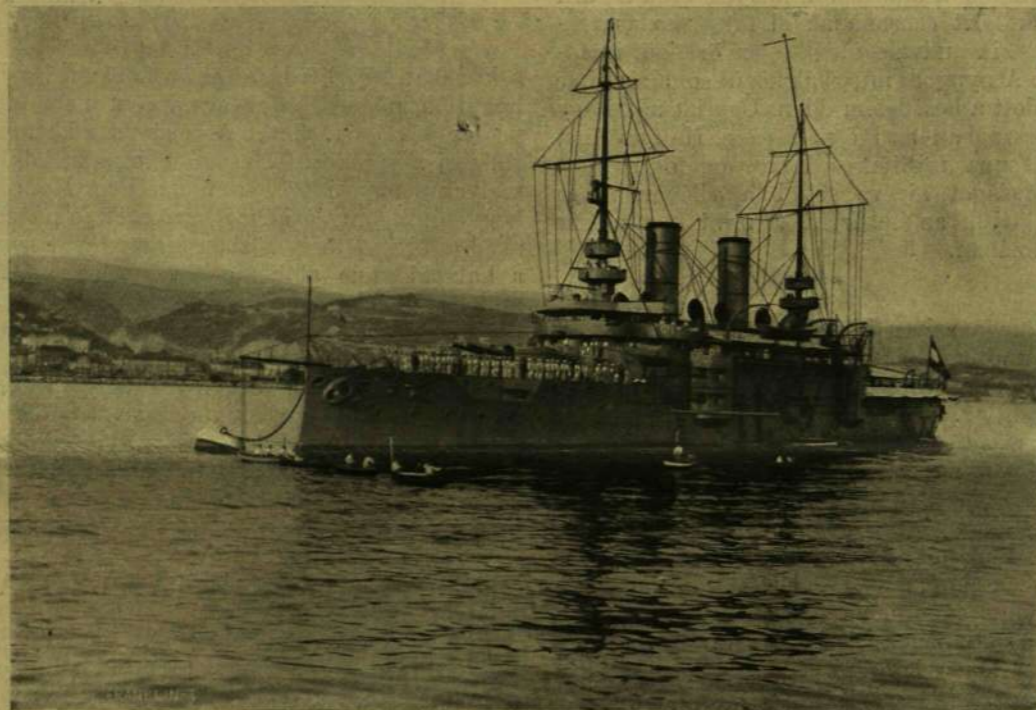
zák a nagyszemű gyémántokkal övezett pápai gyűrűt. A szoborból csak Szent Péter feje és jobbjára látszik ki, meg előrenyújtott bal lába, a mely az évszázadok óta csókra zarándokló hívek csókjától már erősen megkopott.

Másnap azután ismét lábcsőkre járulnak a századok az immár felöltötött Szent Péter szobor elé, a mely nyugodtan ül hatalmas katedrálisában és közönyösen hallgatja, a mint lábainál a templomszolgák meg-megsörgetik a csókra zarándokló hívek előtt a nagy faperselyt, a melyen ott olvasható nagy betűkkel:

OBOLO
DI
S. PIETRO.

És hull a perselybe, koppan benne a sok szoldó, lira...

A felöltötött Szent Péter szobor! Nekünk, a kiknek nincsenek szent szobraink, talán több is, mint fures. Hiszen a vallástól a babonáig csak egy lépés az út. De csak az első pillanatra gondolkodik így a ma felvilágosodott embere, mert a magyarázatát rögtön meg tudja adni. Rómában vagyunk, a hol a régi Róma erkölcsi és szokásai közül egyik-másik egész mostanáig ki tudta húzni az életét.

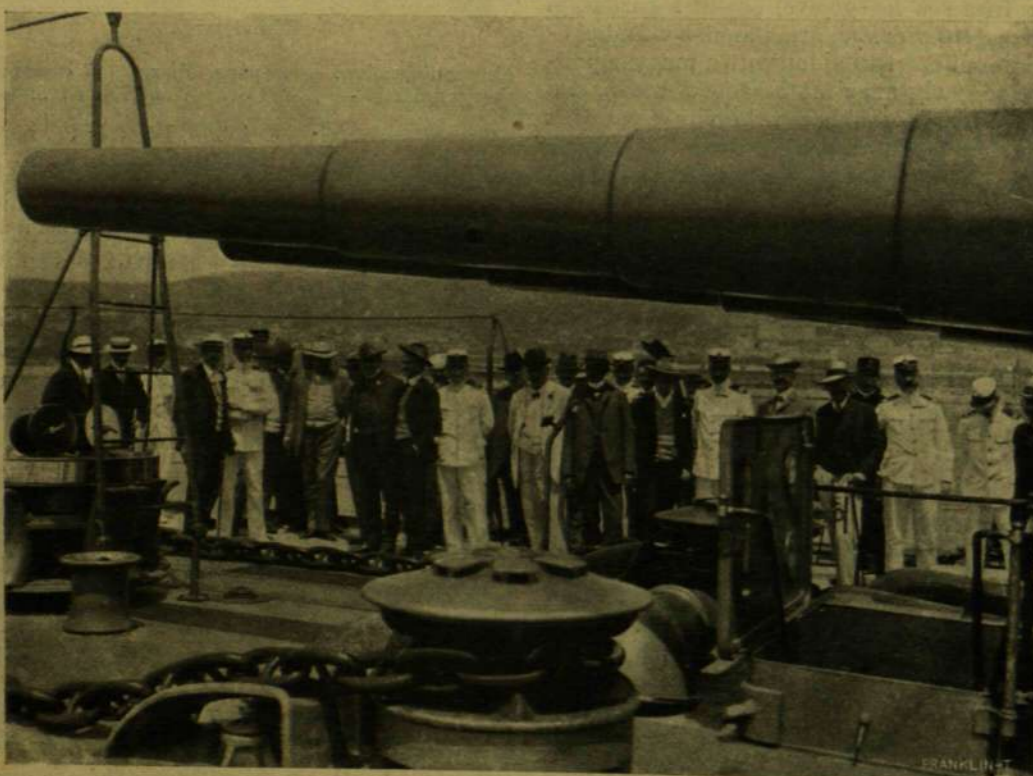

AZ «ÁRPÁD» HADIHAJÓ FIUME ELŐTT.

négy hatalmas oszlop is készen állott az óriás kupolához, a mikor Bramante meghalt. Utána az ifjú Raffael vezetésére bízta X. Leó pápa az építést, a ki latin kereszt formájába alakította át Bramante tervét, de nemsokára ő is meghalt. Ezután egymásután következtek az építőmesterek: Sangallo, Giordano, Peruzzi, majd Michelangelo. És a hány név, annyi terv-változás. Végre, a mikor Michelangelo vette át az építés vezetését, megállapodás történt a sok kapkodás után. A többi mind félt az óriási feladat súlyától és egyre tökéletesíteni akarta a tervet, de ő, lángeszének tudatában, biztos kézzel fogott a nagy munkába. Először is visszatért Bramante nagy arányú tervéhez és folytatta a hatalmas kupola építését. Tizenhat évig vezette ő az építést és ezalatt nagyrészt el is készültek az építéssel, sőt a kupola-dobot is elkészítették, bár teljesen csak 24 év múlva készült el a kupola.

Michelangelo halála után Domenico Fontana, majd Maderno vette át az építés vezetését. Madernó a sikerültnek éppen nem mondható homlokzat, a mely a mellett, hogy lapos, az óriás kupola hatását is lerombolja kívülről, úgy hogy a kupola csak pár ezer lépéssel érvényesül teljesen. Később VII. Sándor pápa rendelkezésére Bernini gyönyörű elliptikus oszlopszort épített, a mivel ezt a disszonanciát mégis csak kijavították valahogyan.

Teljesen 1626-ban készült el az óriás bazilika és VIII. Urbán pápa szentelte be. Balla Ignác.

AZ «ÁRPÁD» FÜDÉLZETÉN. (Az alsó ágyak alatt).

A FIUMEI KORMÁNYZÓ BEIKTATÁSA. — Jolly Gyula fényképe.

BESNYŐI BUCSUS LÁNYOK. — Csorna Károly rajza.

A HÉTRŐL.

A revolver. Egy újságíró-társaságban egyszer arról a kérdéssel beszéltek, a mely a legfájdalmasabban foglalkoztatja mindig a tisztességes, hivatásos hírlapírók gondolatát. A revolver-zsurnalisztákról, a kik túlnyomó nagy részükben soha életükben egy sort se irtak semmiféle újságba, soha egy szerkesztőségi iroda küszöbét át nem lépték, lévén éppen ez az a hely, a hol semmiféle keresetük nincsen. De a hírlapírói foglalkozás címéből élnek, mindenütt megfordulnak, a hol a sajtó munkásainak ott kell lenniök és míg ezek a dolgukat végzik, ők vígan manipulálnak, diszkretn eret vágnak a kizsemelt áldozaton, azután tovább állnak, hogy megfelelő alkalommal újra fölbukkanjanak.

Ezekről a legényekről folyt a szó és arról, hogyan lehetne ellenük védekezni, őket lehetlenné tenni. Ez alkalommal egy régi, érdekes és neves publicista a következőket mondta: «Ezt a kérdést mi meg nem oldhatjuk, mert a revolverező és zsaroló hírlapírók ügye nem is a sajtó dolga. Legfőleg azé a sajtóé, a melyen a vizitkártyákat nyomják. Ez a kérdés a névjegy sajtószabadságának kérdése, a mely megengedi, hogy akárki odanyomathassa akár a főszerkesztői titlust is a vizitkártyára. Mi az ilyen legénytől ezt a címet, se ezt a névjegyet el nem vehetjük, mert nem tőlünk kapta és — nekünk nem is mutogatja. Ki se dobjatjuk magunk közül, mert — nincsen közöttünk. Hamis hírlapíró, revolver zsurnaliszta tehát nincsen, a mint nincsen hamis orvos, vagy

revolver-mérnök. De van család, szédelő, szédélős, a ki különféle fegyverekkel dolgozik. Ez a fegyver azonban semmiféle közösséget e család és egy tisztességes szakma között nem teremthet, a mint hogy nem nevezhető alkalatosnak a betörő, a miért eszközült a vést, meg a kulcsot használja. Ne nevezék tehát a lapok hírlapíróinak vagy revolver-zsurnalisztáknak azt, a ki úgy zsarol és revolverez, hogy magát újságírónak adja ki, holott soha életében nem volt az. Kezeljék azt a csalót, a ki újságírói vizitkártyával szédeleg éppen úgy, mint a ki hamisított ügyvédi, vagy doktori diplomával tzi a szédeléseit.»

Most megint revolver-zsurnaliszták botrányát kavargat a lapokban. Helyén valónak véltük ezt a megjegyzést lenyomatni.

Cselédek. A budapesti rendőrfőkapitány a héten szabályrendeletet adott ki a cselédekről, azaz hogy a cselédtartó háziasszonyok védelméről. Mert a helyzet ma az, hogy a «nagyságok» jobban rá vannak utalva hatóság védelemre a rossz cselédek ellen, mint a cselédek a rossz nagyságok ellen. Egészen bizonyos, hogy a főkapitánynak ez a szabályrendelete nem az utolsó ebben a dologban, követni fogja még tíz, meg husz, meg ötven új szabályrendelet, hol a cselédek, hol meg az asszonyaik érdekében és a századik szabályrendelet se fogja megteremteni az ideális állapotot, a melylyel mind a két fél meg lesz elégedve. Hónapokkal ezelőtt a cselédek voltak a panaszos elem. Kassán, Budapesten kongresszust is tartottak a szakácsnék, szabálynok, minden cselédek és olyan szónoklatokat vágtak ki, hogy minden hivatásos humanistának összeszorult a szive. A «cselédnyuzó nagysága» bevonult a szocialista mozgalmak jelszavai közé. Fejtegetéseket olvastunk arról a lélektan és élettani igazságról, hogy a nő méltányossági érzéke sokkal fejlettebb a férfiénál és ennél fogva a nő, mint munkaadó a maga alkalmazójával szemben olyan bánásmódot tanusít, a melyennek a munkás, az alkalmazott a férfi munkaadó részéről, a ki méltányosabb, belátóbb és az önrzést becsületében haladottabb, — kitéve nincsen. E tétel hirdetői adatokra hivatkoztak — többnyire olyanokra, a melyeket törvényszéki tárgyalások szolgáltattak és a bizonyító törekvésük nem volt eredménytelen. Csak egy dologban voltak — feledekenyek. Elfelejtették, hogy minden botnak két vége van. Bebizonyították a nő méltányossági érzékének kevésbé fejlett voltát, de ezt az igazságot nagyon egyoldalúan használták, a mennyiben csak a «nagyságok» ellen fordították. Pedig nem csak a nagysága nő, hanem a cseléd is és a mi ebből eredő gyöngéje megvan a nagyságának, bizonyára megvan a cselédnek is, a kinek ezt az erendő fogvatkozását még műveltség se csökkenti. A cselédtartó asszony panaszja nem jogosulatlanabb, mint a cselédké: ennek a háborúságnak a kimenetele tehát *hatalmi* kérdés. Az a sereg győz, a melyik — kisebb, tehát jobban válogathat és ez zsarnokosodik a másikon. Ha kevés a cseléd — és most ez a helyzet — akkor a nő méltányossági érzékének az a sokat emlegetett fejletlensége a *nagyságokon* zsarnokosodik. Az egész mizéria pedig velejárója annak az általános társadalmi átalakulásnak, mely most van folyamatban. A régi patriarkális rend megszűnt, főként a nagyvárosokban, az új pedig még csak most van épülőben. Innen a sok zavar, baj, keletlenség és visszasság.

Legújabb fénykép.

GRÓF LÓNYAY ELEMÉR ÉS NEJE, STEFÁNIA KIRÁLYI HERCEZGNŐ.

aránt. Ime nemcsak a megélhetés drágul ebben a városban, hanem a meghalás is. A budapesti lakó immár azzal se vigasztalhatja magát, hogy ha meghal, legalább nem emelik többé a házbéréit. Az igaz, hogy a temetőben ilyen házbéremelés egy lakóval szemben csak egyszer történhetik és nem minden három hónapban. Ennyiben van jobb dolguk Budapesten a halottaknak, mint az élőknek.

A síró csár. Mikor a csár megtudta, hogy a Preobrazenski ezred első százada, eleje annak az ezrednek, a melyet a csár *ezredének* szoktak emlegetni, a melyben ő maga is szolgált és a melynek tisztikarában személyes ifjúkori barátai is vannak, ennek az ezrednek az első százada zendülésben tört ki és a szabadságért küzdő forradalmárok mellett nyilatkozott: II. Miklós eljött és mikor magához tért, keserves sírásra fakadt. Ilyenfajta dolog ezúttal nem először esett meg a csáron. Fejedelem annyit még nem ajdúdozott és annyiszor még nem zokogott, mint II. Miklós. Mikor a japánok először verték meg az oroszokat Mandzsuriában, akkor csak *mélyen megrendült* Ő Felsége, a második vereség után azonban már sírva fakadt, a hoojanji ütközet után pedig el is ajúlt. Később már kombinálni is kellett a lelki megrázkódás látható jelenségeit: a csár egyszerűen sírt és ajdúdozott, mert a japánok gondoskodtak róla, hogy alkalom bőven legyen a megrendült csári szív érzéseinek ilyen megnyilatkozására. De csodálatosképpen az érzékeny csárnak száz sírógöres és ajulás után se jutott eszébe, hogy megváltsa magát a szenvedéseitől. Pedig csak egy szavába került volna, hogy véget vessen az egész szörnyű öldöklésnek, mert a szerencsétlen háború az ő háborúja volt, nemzeté egy pillanatra se lekedett érte, sőt ellene volt és a végét esdekelt minden érzésével. De a folyton megrendülő és folyton ajdúdozó csár azért rendületlen és folyton kergette a mászárszókra szerencsétlen légiót, míg minden vára elesett és minden hajója elsüllyedt. Akkor még elajult egyszer, még zokogott egy sort és végre aláírta a békét. A helyzete most megismétlődött. Megint háborúság dúl Oroszország földjén, megint olyan háború, a melyre a zsarnokszág irtóztos terhe kényszerítette a nemzetet és II. Miklósnak megint csak egy szavába kerülnie, hogy békekesség legyen a birodalmában. De ezt a szót nem mondja ki, hanem enged, hogy tulajdon alattvalói rakásra gyilkolják, nőket és gyermekeket halomra öldösenek azok, a kik az ő nevében gyilkolnak. És mikor serege sorait ez a háború is megbontja, a csár megint csak ajdúdozik és zokog. Néro

ületett és gyújtogatott, mert ez neki gyönyörűséget okozott: ez a mindenható fejedelem ölet és gyújtogattat, hogy sirhasson. De ha Miklós csár sírni akar, nem tudná-e vajjon magának ezt a gyönyörűséget olcsóbb áron is megszerzeni?

A MAGYAR-OROSZ SZÖVETSÉG TÖRTÉNETI AKTÁI.

A hármasszövetség új alakulásában közeletül immár az a kombináció, hogy Oroszország helyett Oroszország lesz az a harmadik szövetség, mely a magyar-osztrák monarchia és Poroszország mellé legújabb kiegészítőnek társul. Ezzel a szövetekezéssel magyar szempontból olyan történeti hagyományok újulnak fel, melyek kétszáz év előtti nemzeti politikánk vezetésére sok éven át hatással voltak és a Rákóczi-féle hadjárat legkritikusabb válságaiban éreztek erejüket. A magyar-osztrák szövetekezés történeti hagyományai a kurucz mozgalmak külpolitikai viszonylatai eredményeül jelentkeztek, a hadjárat sorsára azonban olyan döntő nyomással neheztedek, hogy a vég elődézésében majdnem nagyobb szerepük volt, mint a császári hadak diadalainak, az 1710-iki pestisnek és a kurucz csapatok kimerülésének. A Rákóczi-féle felkelést világtörténeti jelentőségűvé a körülmény emelte, hogy a mozgalom széles külpolitikai alakra volt fedtetve. Az angol, lengyel, francia, svéd, porosz, orosz és török udvarokkal Rákóczi diplomatai úgy tárgyaltak, akár az osztrák udvarral, két helyen pedig, a francia és török udvarnál Rákóczi befolyása olyan nyomatókkal érvényesült, hogy az orosz udvar hozzá való közeledését e szempontból találta legfőképpen magára nézve érdekbevágónak. Rákóczi az azonban nem magyar-osztrák szövetekezés létrehozására volt cselje a hadjárat első éveiben, hanem «magyar-francia-svéd-osztrák» koalíció teremtése, melynek megvalósítását a legnagyobb buzgalommal iparkodott keresztülvinni, miután az eszme illetékes körökben is nagyon életrevalóan mutatkozott. A szövetség megalkotását lehetlenné tette azonban mindjárt kezdetben XII. Károly, a ki hadat ízent Oroszországnak. A háború a svédok vereségével végződött, de nem vált véglegesen befejezetté, mert XII. Károly a török szultánt iparkodott Oroszország ellen való támadásra rábírní, a török támadást pedig titokban helyeselte, sőt elő is mozdította suba alatt XIV. Lajos francia király, ki ezt a cselvetést siker esetén jól kizsákmányolhatónak ítélte a maga céljaira.

A magyar-osztrák szövetekezés ügye XII. Károly hadjáratával és a várható török támadással 1710 körül már olyan jeleget öltött, hogy Rákóczi biztosítva látta a felkelés ügyét még abban az esetben is, ha az osztrák hadak térfoglalása egyelőre veszélyeztetné az addig birt pozíciók megtartását. Oroszországnak sem a svédekkel, sem a törökökkel kívántó háború nem állott ugyanis érdekében, Rákóczi befolyásának felhasználása tehát a békés viszonyok állandósítására igen fontosnak ígérkezett, mert az ő révén XIV. Lajos közvetítésével a svédekkel egyrészt, másrészt személyes összeköttetései folytán a törökökkel való békekesség létrehozását remélhette. A míg Oroszország így ítélte meg a maga érdekviszonyait, a Rákóczi-val való alkudozások nemcsak folytak, hanem mindannyiszor előtérbe lettek kitolva, mivel villámhárítónak az ő személye mutatkozott legalkalmasabbnak a kitörőben levő vének felfogására. Rákóczi eljárat megbízatásában és a kurucz ügyek jobbra fordulásának beállásá most már az orosz szövetség megkötésében látta még inkább biztosítva s mindvégig bizott benne, hogy bármennyire kedvezőtlenül alakulnak Magyarországban a mozgalom fejleményei, az osztrák támogatásával a hadiszerencse újra az ő fegyvereire fog visszazállani. Rákóczi XIV. Lajos is támogatta ama törekvésében, hogy orosz segítséggel folytassa a hadjáratot. 1710 július havában követett a magyarok részére való segély szorgalmazásával indította az orosz udvarhoz, de e szinleges támogatás alatt voltaképpen diplomáciai játék rejlett, melyet a francia és orosz udvar kölcsönösen folytatott egymással, de legkorábban és legpótolhatatlanabban Rákóczi adta meg az árát, kizárólag az orosz diplomácia kétszínű magatartása

HAZATÉRŐ ARATÓK. — Kötás János rajza.

abba a helyzetbe juttatott, hogy 1711-ben már nem belülről, Magyarországból, sem kívülről, orosz részről, nem találhatott biztosítást a hadjárat sikeres folytatására. Mert XIV-ik Lajos Rákóczi közvetítése folytán az orosz álláspont mellett nyilvánuló szimpátiákat mutatott ugyan, de a portát titokban annál inkább ösztönözte Oroszország megtámadására. Eredménye meg is lett a XIV-ik Lajos intrikáinak, mert a porta 1710 november havában megüzente Oroszországnak a háborút, épen akkor, mikor Rákóczi követe, Vetésy XIV-ik Lajostól a legbiztatóbb költsézzel érkezett Moszkvába. A török háború megakadályozásához és a svédekkel való béke megkötéséhez fűzte Oroszország Rákóczi fegyverrel való segítését, de miután a XIV-ik Lajos kijátszása e feltételek egyikét sem hozta meg, szóba sem állott most már a moszkvai követtel.

Ezzel a szakitással az összeköttetések Rákóczi és az orosz udvar között nem szüntek meg azért véglegesen, sőt mikor remélhető volt, hogy a török hadüzenet valóra váltása, azaz a háború kezdete tavaszig is elhúzódhatik, az orosz udvar újra érintkezésbe lépett Rákóczi-val, mert a török portán való nagy tekintélytől még mindig sokat remélt. 1710 december havában tehát úgy állottak ismét az ügyek, hogy az orosz udvar fegyveres segítséggel biztatta a követségben levő Beresényit, Rákóczi pedig bizott az ígretben, mivel most már a felkelés ügye az osztrák hadak folytonos előnyomulásával olyan válságsóra fordult, hogy csakis külső erővel remélhette az ellenállás fentartását. Ezzel azonban a magyarországi osztrák hadak vezényletében is nagy változás állott be. Heister tábornok helyébe Pálffy János gróf került az osztrák hadak élére, kinek fellépésével a béke megkötése mindjártban aktuálisabbá vált. Az ország ki volt merülve, a csapatok remény nélkül harcoltak, a pestis feltarthatatlanul szedte áldozatait, úgy hogy az egész ország a békét sóvárogta. Rákóczi ezekben a válságos időkben teljesen az orosz szövetség reményébe vetette minden bizalmát. Talán az egyetlen európai diplomata volt ő, ki lelke túlságos nemességétel fogva nem vette észre, hogy az orosz udvar ígérétei megbízhatatlanok és az orosz szövetség még akkor sem ígér bizonyosságot, ha a svédekkel és törökökkel való kiegyezés létrejött volna, vagy a törökökkel való hadjáratból az orosz fegyverek diadalait tudtak volna kikerülni. Hiszen 1707 óta fennállott az oroszossal való szövetség, támogatást azért sohasem kapott, sőt az orosz udvar magyarok háta mögött a kurucz mozgalom elnyomására az osztrák udvarral is hajlandó lett volna szövetekezni, de Rákóczi annyira a varázshatalmában élt ekkor az orosz szövetség fontosságának, hogy Pálffy békeajánlatairól hallani sem akart, és visszautasított a leghatározottabban minden kísértést, mely a nemzeti követelések biztosítása nélkül ígért békekötést a felkelőknek. Az orosz sereg 1711 júliusban a török háborúban általános vereséget szenvedett s ekkor tapasztalta aztán keserűen Rákóczi, hogy mit ért a szövetségben való bizakodása. Az orosz udvar többé nem vehette hasznát s ezt tudára is adta olyan sértő módon, hogy Rákóczi Beresényihez

írott levelében a csalódás és megbántódás legkeserűbb hangján jelentette egyszersmindkorra való szakitását az orosz diplomáciaival. Ezzel a szakitással el is dönt az a véglegesen a nemzeti felkelés sorsa és jövője. A kurucz felkelő csapatok és az osztrák udvar között létrejött a szatmári béke. Rákóczi pedig elindult bujdosó útjára társaival, mert az orosz szövetségben való csalódása a siker minden lehetőségét elzárta a felkelés fentartásának biztosítására. A magyar-osztrák szövetség eszméje ebben az állapotban és ilyen eredményekkel végződött az 1711-ik esztendő nyarának beálltával. Az első és utolsó fontosabb historiai összeköttetése volt a magyarságnak az orosz udvarral és szövetekezés, mely többé nem újult fel sohasem és nem is talált komoly kezdeményezőket az utóbbi kétszáz év historiai életének eseményeiben.

Zuboly.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

53-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legrégebbi magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «*Regénytár*»-ral s rendkívül mellékletekkel is bővített *legjelőbb hazai írónk és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» színes képmel-lékleteket is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk mint főmunkatárs működik a «*Vasárnapi Ujság*» szerkesztőségében s a vele kötött egyezség értelmében *kizárólag* a «*Vasárnapi Ujság*»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: *regényeit, elbeszéléseit.*

A «*Vasárnapi Ujság*» «*Regénytár*» című heti mellékletében a legjelőbb hazai és külföldi regényiróktól közöl elbeszéléseket és regényeket *képpel*, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkákra és dívatra is.

A «*Világkrónika*» hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg és az általánosabb érdeklői napi események részletes magyarosítására szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, úgyszintén mulatót kisebb közleményeket, stb.

Előfizetési föltételeink:

A «*Vasárnapi Ujság*» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Ujság*» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «*Budapesti Szemle*» júliusi füzetének első helyén *Marczali* Henrik közli gróf *Széchényi* István első munkáját, egy kis értekezést, pontos fordításban az eredeti német szöveg után. Afféle napló-szerű följegyzések vannak benne, melyek annál érdekesebbek, mert híven tükrözik írójuk gondolkodásmódját életének nagy fordulópontján, 28 éves korában, mikor ifjúkori kedvteléseivel szakítva, férfivá vált s készült fényes pályája első lépéseire. Az irat mintegy foglalata azoknak az elveknél, melyek szerint *Széchényi* jövendő életpályáját irányítani akarta. A további közleményekben *Váczy* János Kazinecy erdélyi leveleit ismerteti, *Haraszti* Gyula egy részletet közöl *Cornelier* és koráról szóló művéből; e fejezet a *Polycerte*-tragédiát elemzi. A szépirodalmi közlemények közt vannak: egy török elbeszélés fordítása *Mészáros* Gyulától, *Kozma* Andor egy szép verse s *Zsoldos* Benő műfordítása *Longfellow*-ból. *Kégl* Sándor egy angol regényt ismertel részletesebben. Az «*Ertesítő*» rovatban több magyar és külföldi könyvet bírálnak többnyire névtelen írók. A «*Budapesti Szemle*» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg minden hó elsején; előfizetési ára egy évre 24 korona, egyes füzeti ára két korona.

A *Népmívelés* című paedagogiai folyóiratnak, mely *Bárczy* István és *Weszeley* Odón szerkesztése alatt eddigi rövid pályáján máris nagy tekintélyre tett szert, most jelent meg 5-6. számú kettős füzete. Tartalma oly gazdag, hogy ily rövid ismertetésben el se lehet sorolni. A füzeti előben *Weszeley* Odónnak igen tartalmas tanulmánya áll, mely a szakemberek és egyszerű érdeklődő számára egyaránt érdekes képet rajzol a *jövő iskoláról*, a modern reformiskoláról, az eszmék és intézmények alapos ismeretével, a modern paedagogiai irányokban való széles körű tájékozottsággal. Aktuális érdekű cikkei *Mihály* József a vizsgálatokról, *Ispánovics* Sándor a finn népoktatás jubileumáról s több magyar és külföldi iskolaiügyi kormányintézkedés és tárgyalás ismertetése. Magyas és sok megfontolásra érdemes eszmét fölvető tanulmány a *Solymossy* Sándor a népkönyvtárak szervezéséről. *Alexander* Bernát az olvasókönyvekről szóló értekezését folytatja. A művészi nevelés kérdéseit tárgyalják *Gróf* István, *Csikiz* Gyula és *Sztojanyovics* Jenő. Az elemi iskola, továbbképzés, polgári iskola, népművelés, tanítóképzés stb. rovatában egész sereg érdekes cikkek, apró adat szolgál tanulásra és olvasásra. A füzettel befejeződik a folyóirat első kötete, melyben eddig 193 cikk jelent meg s melynek munkatársai közt legjelőbb írónk és szakembereink egész sora szerepel. Ki kell emelni a folyóirat igen díszes kiállítását is, különösen művész-képek alól kikerült szép, sokszor nagy művészi becsű fejrájait és könyvdíszeit. Efeleképet oly ritkán látunk magyar kiadványokban, hogy a *Népművelés* e tekintetben is példaadásul szolgál.

Elvesztett boldogság. *Vajda* Viktor régi, derék munkása az irodalomnak és közművelődésnek; most hajlott korában sem pihen meg, irodalmi munkára szentelt megmaradt erejét. Nagyon regényes korrajzot adott ki *Elvesztett boldogság* cím alatt. Abba a korba és környezetbe nyúlt korrajzi anyagát, a melyet a magyar regény legszebb hagyományai tetek örök emlékeztetővé: a tiszhenetés

MAROSMENTI TÁJ. — Kertész Jenő festménye.

dik századi Erdélybe, a melynek eredeti, sajátos művelődési élete, nemzeti politikája, erősen tagozott, sok helyi különbséggel színezett társadalma gazdag bőséggel kínálkozik a korrajzi számára. Innen vették legérdekesebb regényeik tárgyait Jósika, Kemény, Jókai s az ő nyomdokukba lép Vajda Viktor is. A tizenhetedik és tizennyolcadik század fordulóján játszik a korrajz s lényegében a kor három nevezetes szereplőjének küzdelmét rajzolja egymással. Bethlen Miklós gróf kancellár, János a szász királybíró és Rabutin tábornok, Erdély teljhatalmú katonai kormányzója e három versengő hős, a kik észszel, szenvedéllyel küzdenek egymás ellen — a bukásig. Ebbe a komor képbe mint egy idill szövődik bele a királybíró s egy császári kapitány szerelme. A munka a Walter Scott-Jósika-féle történeti regény hagyományai alapján készült; legtöbbet a korrajzi anyag ér benne, a melyet a szerző nagy szorgalommal gyűjtött össze és gondosan dolgozott fel. Történetiről tehetsége erősebb mesésző és lélekrajzoló készségénél s előadásán is érezni, hogy a szerző inkább a tudományos, mint a szépirodalom szolgálatában élt eddig. A magyar mult egy darabját azonban érzékkel és tanulságosan állítja élénk s ez minden esetre érdeme.

Budapest. Hogy mért épen a magyar főváros nevét adta című verses könyvének *Elek* Alfréd, azt ő tudja; mi legalább a kezdő versnél több budapesti vonatkozást alig tudunk benne fölfedezni. Ez azonban még nem volna nagy baj, sokkal nagyobb ennél az, hogy a versek a középkereslet teljes szürkeségével hatnak. Egy elég művelt, jóindulatú és törekvő fiatal ember, a kiből sok az idealizmus, az illuziók még nagyjában sértetlenül élnek lelkében, — elmondja verseiben szeretetét anyja iránt, véleményét a rosáról és jóról, a költészetéről, a halálról, a könyvekről és persze a szerelemről is. Természetesen többnyire szomorú, sok baja van a sorssal, az élet küzdelmével, a leánynyal, a kit szeret, természetes az is, hogy a leány selemruhában jár, míg ő «fakóban, elkopottan», még természetesebb pedig, hogy a hova a lány lép, ott tavasz van, a hova meg a versírő, ott bús ősz. Mindez nagyon szép és megható volna, csak ne hallottuk volna oly sokszor! És ha legalább új szí-

nekben, új képekkel, új nyelven és új rímekkel volnának ezek a régi dolgok felfrissítve, — de ha az ember alig talál mást, mint a konvencionális tavasz és virág hasonlatokat, «dajkám-sajkám»-féle rímeket, bizony elfogja az unalom s alig veszi észre azt, hogy vannak a kötetben jobb versek is, a melyekben mégis csak csilámlik valami a költő eredetiségéből. Ez utóbbiak közül való a *Bimbó* című kis vers, melyet itt közlünk mutatónak:

Bimbó. Előszakán a nyárnak
Élesít őt a napsugár, —
Kik pajkosan köréje szállnak:
A pillangó mind csapodár.

Mi őket vonzza, csak az illat
S nem olthatatlan epedés;
Tőlük virulhat elviríthat:
Mert a lelkébe egy se néz...

Pedig ha tudnák bús meséjét,
Mely előttük titok marad:
De meglópnák az éjék éjét,
Ott élnek által a nyarat.

Föl is derülne már a hajnal:
S a pillangót, ki csókra vár,
Mámorban, — lángra gyúlt ajakkal, —
Ólelné meg a rózszaszál.

20,729 magyar író életrajza jelent meg most már *Szinnyei* József nagy életrajzi munkájában, melyet «Magyar írók élete és munkái» címmel az Akadémia megbízásából szerkeszt, s melynek most a *Richter* és *Römer* nevek közé eső 231 író életrajzát tartalmazó 98-ik füzetet most került napvilágra, a sokott gondallal összeállítva. Az új füzetben több nevezetes írónak életrajzát találjuk s sok olyanét, a kinek életrajzi adatait ez a munka foglalja össze először megemelve őket az elkallódástól.

Új könyvek:
Elveszett boldogság; regényes korrajz Erdély történetéből. Írta Vajda Viktor. Budapest, Pátria részv. társ. Ara két korona.

Budapest; költemények, írta *Elek* Alfréd. Budapest, Athenaeum. Ara két korona.

Népmiveltés. Havi folyóirat, szerkesztik *Bárczy* István és *Weszelgy* Ödön. I. évfolyam 5—6. szám.

Kiadja a Franklia-társulat. Előfizetési ára egész évre 20 korona, egyes szám ára két korona, kettős számú négy korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. LÁNYI ADOLÁR fővárosi ügyvéd és hírlapíró a Bécs mellett lévő wienwaldi szanatóriumban. — HALTENBERGER IMRE eszázári és királyi főhadnagy, hadapródiskolai tanár 35 éves korában Bécsben. — UJVÁRY IGNACZ gyakorló orvos 74 éves korában. — JÓBA ELEK könyvnyomdatulajdonos 63 éves korában. — RÓZSAI MÓR nyug. kör- és vasuti orvos, 48-as honvéd, 81 éves korában Kotoron. — HOTTÓI NAGY KÁLMÁN életének 21-ik évében Andrásbányán. — BENE MIHÁLY földbirtokos 56 éves korában a kolozsvári klinikán. — LÉVAY MÁRTON ügyvéd, Hajduböszörmény város képviselőtestületének, a ref. egyház tanácsának, Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsági tagja életének 66-ik évében Budapesten. — BINDER MIKLÓS 48-as honvéd, nyug. m. kir. adótárnok, életének 76-ik évében Nagybányán. — VAJDA FERENCZ trencsén-baáni áll. el. iskolai igazgató-tanító. — MIKES ISTVÁN budapesti polgár, dr. Mikes Lajos hírlapíró-társunk atyját gyászolja az elhunytban. — PÁSTHY ISTVÁN zalaegerszegi államépítészeti hivatali s. mérnök és tartalékos m. kir. honvédhadnagy életének 29-ik évében Keszteménben. — FOMM JÓZSEF szigorló mérnök Budapesten 25 éves korában. — LÖWENSOHN JARAB kereskedő 74 éves korában Bogláron. — TÓTH JÁNOS ev. ref. lelkész 78 éves korában, Karancson. A boldogult a szabadságharcot mint honvédhuszár őrmester küzdötte végig. — ANDRÁSZ JÁNOS kir. tanácsos, Pécs város nyug. polgármestere s volt országgyűlési képviselő Pécssett 60 éves korában. Az elhunyt sokat tett Pécs város felvirágztatására. — Dr. LÖTSE PÁL miniszteri segédfogalmazó 27 éves korában Budapesten. — DEISSZ ÖDÖN, a 83. számú gyalogezred hadnagya, 24 éves korában Szombathelyen. — FREUND JÓZSEF a «Budapester Tagblatt» segédszerkesztője 53 éves korában Budapesten. — ROTTENBLER ALJOS életének 66-ik évében Budapesten. — GOROCZKY KÁROLY nágoosi római katolikus plébános, Somogy vármegyei törvényhatósági bizottsági tag, 40 éves korában Budapesten. — MIKLÓS ARTUR dr. ügyvéd 27 éves korában Budapesten. — TRAKOSTJANI DRASKOVICH TIVADAR gróf 57 éves korában Dugosdóban. —

Donáth Dávid fővárosi polgár. Az elhunytban Donáth Sándor fővárosi iparos, édesatyját gyászolja.

Özv. TEGZE FERENCZNE, szül. Markó Róza 82 éves korában Szinerváralján. — Özv. latzunási báró SZTOJANOVITS MLADENNA, szül. weixelburgi báró Milutinovits-Milofszky Constance, 61 éves korában Budapesten. — JESZENSZKY FERENCZNE, szül. Meeskó Etelka, néhai Jeszenszky Ferencz volt vármegyei árvászéki elnök özvegye, 83 éves korában Temesvárott. — Özv. RAUSCH JÓZSEFNE 63 éves korában Budapesten. Radnai Béla szobrászművész édesanyját gyászolja a jótékonyágáról ismert urnóban. — Nagyberivői BOGA SÁNDORNÉ szül. iklőd-szentiváni Szentiványi Blanka 58 éves korában Kolozsváron. — BESSZ SZILÁRDKA 35 éves korában Világoson. — Dr. ZÖLD SÁNDORNÉ szül. dabasi Halász Irén 33 éves korában Pécssett.

EGYVELEG.

* Európa valamennyi városa közül Róma került legtöbbször ellenség kezére, mert Krisztus születése előtt 390 évvel mostanáig negyvenszer teljesen kifosztották s elpusztították.

Első Leánykiképzési Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. sz. Alapították 1863. Folyó év június havában 1.547,100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.313,400 K értékű új biztosítási kötvényt állítottat ki. Biztosított összegek fejében 107,793 K 21 f. fizetett ki. 1906 január 1-től június 30-ig bezárólag 8.561,400 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott

A HINTÁKNÁL.

A 2487. sz. feladvány megfejtése Szóner Andortól.

- Válasz. b. Sötét.
1. F4c-h2 --- Kc4-e3
 2. Kc3-d3 --- Kf2-f3
 3. Hc2-e1 --- Kf2-e1
 4. Fh2-g3 + és matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Szeged). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Ágnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Nagykőrösi Városi Kaszinó. — Kovács László (Nagykőrös). — A «Győri Sakk-kör» (Győr). — Szopkó Árpád (Környöcbánya). — Kádár Ferenc (Alsókubinka). — A «Franzfeldi Oleasó Egylet». — Roth Jenő (Franzfeld). — Kunszt János (Zólyombrezs). — A «Zborói Társaság». — A «Kalocsa Katolikus-kör». — Wolf János (Kalocsa). — «Sásdi Társaság».

Szerkesztői üzenetek.

Jánoska. Az elbeszélés ügyes, gyakorlott tollal van megírva, de jobb szerencsénél helyette mást a szerzőtől. Kissé el van nyújtva s a meséje sok jó vonás mellett nem elég érdekes.

Obecse. Dr. Sz. S. Tévédés van a dologban. Az a «Nyári éj» címre szóló üzenet nem önének szól. A multikori küldeményből s a mostaniból is közölni fogunk, csak egy kis türelmet kérünk, mert efféléknek csak időközönként kerithetjük sorát. A mint lapunkból látható, fordított elbeszéléseket mostanában nem szoktunk közölni s ezért szives ajánlatának egyelőre nem vehetjük hasznát. Ha azonban valami alkalomból lehetőségünk lenne illyesfélére, kérné fogjuk szíveségét.

CSEREPESEK.

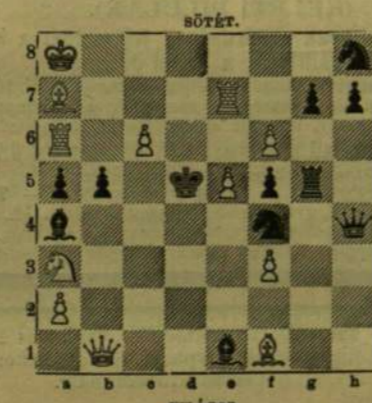
be és 7.386,000 K értékű új biztosítási kötvényt állítottat ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 525,379 K — f. s az intézet fennállása óta 10.091,283 K 30 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «Diana parfüm». Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, altvívó illatáról, melyet a pesti uri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyszer-tára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

SAKKJÁTÉK.

2491. számú feladvány. Erdey Aladártól, Budapest.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

TROMBITA-ARULÓ.

AZ Ó-BUDAI BUCSURÓL. — Balogh Rudolf fényképe.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14. Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lipót-körút 16. VI., Izabella-utca 66. VII., Kerepesi út 78. VIII., Üllői-út 30. sz.

Telefon 63-36. Vidéki megbízások jutányosan és pontosan eszközöltenek. Telefon 63-36. Postaküldemények czimzandók: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.

BALASSA-FÉLE VALÓDI ANGOL

Ugorkatej
a legjobb és leghatásosabb
SZÉPÍTŐ-SZER

2-3-szori bekentés után eltávolít minden arcztisztatlanságot, kiütést, pattanást, májfoltot, bőrráktát, (mitesszert). Kiszimítja a ráncokat, redőket, és az arczbőrt fehérré, üdévé, finomná varázsolja.

Teljesen ártalmatlan és a szépség megtartására, ápolására és növelésére minden másnál jobb. — Csak **BALASSA** névvel valódi. — Egy üveg ára 2 korona.

Minden hölgy kedvence
Ara 1 korona.

Finom arcz féle PUDER. Ara 2 korona, kis doboz 1.20 korona.

Bájos CREM. Ara 2 korona.

BALASSA KORNEL gyógyszerháza, Budapest-Erzsébetfalva.

Postai szétküldés naponta. — Kapható minden nagyobb gyógyszerházaiban.

A már 53 év óta dicsekedtreméltólag ismert, s a 71012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő

UJ-VUKOVÁRI

arcztisztító kenőcs szepülő, himlőhely, sümör, májfoltok, fakadékok, torrórsági pöröcsékek, orrvörösségek és minden egyéb arczvirágzások ellen, valamint az

uj-vukovári **bőrtisztító szappan** mely az arczkenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézetet kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 1 kor. 80 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzásoktól óvatodjunk! Csak **Krajcosovics** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcosovics**, a készítő arczképe látható. 11683

Főraktár: Budapest, Király-utca 42 és Andrassy-út 26. Török József gyógyszerháza.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölcsön R.-T.

Irodái: VI., Andrassy-út 5 sz. a. (saját házában).

Befizetett részvények: 40 millió korona. Elfogadott betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapírokra.

M. kir. szab. oszt.-sorajáték főelkarsztó helye: VI., Andrassy-út 5. Készítélog-üzletel: IV., Károlyi-körút 13. IV., Ferenctiek tere 4. (Irány-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-út 6.

Sok millió előkelő urbólgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti a Földes-féle MARGIT-CREMET gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer szepülő, májfoltok, bőrrákták, pattanások, kiütések s mindenemü bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnék annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után azonnal mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes bektüldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszerháza, Arad.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE
fekete és barna színben. Ezen kitünő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállt, bajszját pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szíu állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ara 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: Török József gyógyszerháza, Király-út 42 és Andrassy-út 26. Kapható minden gyógyszerházaiban.

SZÉPEN,
tisztán csak a

YOST
írógép IR

és sokszorosít, mert a Yost-gép nem szalagos gép.

Ára 600 korona.

Használt gépek 300 és 400 korona között váltakoznak. Utóbbiak kitünően berendezett műhelyünkben javítottak.

Ugy az uj, mint a használt gépekért egy évi szavatosságot vállalunk.

Yost írógép részv.-társ.
Budapest, New-York palota.
KÁLDOR M. igazgató.

BRÁZAY-SÓSBORSZESZ-SZAPPAN
egészségi és kozmetikai szempontból felülmulthatatlan.

BRÁZAY-féle KÖLNI-VIZ
az illatszerek legkiválóbbja. 11591

Brázay-sósborszesz nélkülözhetetlen házszer.

Roskopf Patent
frt 3.50
Roskopf rendszerű
frt 1.50

A „Roskopf Frer” svájci órágyár megbízott, miszerint valódi „Roskopf Patent” anker-remontoir óráját féláron árvasítam el, hogy a tisztelt vevőknek megmutassam, mi a különbség egy valódi „Roskopf Patent” és egy „Roskopf Patent” rendszerű óra között, mely utóbbi nálam 1 frt 50 krba kerül. A valódi „Roskopf Patent” órának 36 óráig köveken járó, üvegfedelű szerkezete van, mely 25-30 évi szolgálatot tesz ellenben az olcsóbb „Roskopf” rendszerű óra néhány év alatt használhatatlanná válik. Minden valódi „Roskopf Patent” órára rajta van a plomba és kezességi igazolvány, a tokján és szerkezetén pedig Roskopf Frer czéje.

Valódi ezüst Remontoir-óra
3.-frt. 5.-frt.
urak, hölgyek és fiuk részére.

Egyfedelű — — — — — 3.-
Duplafedelű — — — — — 4.-
Három erős fedéllel — — — — — 5.-
Extrafinom acéllóra — — — — — 3.50
Arany-plaque, lapos — — — — — 5.-
Valódi Omega-óra — — — — — 8.50
14 karát. aranyóra — — — — — 8.50
14 karát. aranylánc — — — — — 10.-
14 karát. aranygyűrű — — — — — 2.-

Szétküldés utánvétellel. — Három évi írásbeli jótállás. — Meg nem felelőért pénzvisszaküldés.

MAX BÖHNEL, órás, Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Saját házában.)
Nagy és régi czég. — Alapítottott 1840. — Kiténtetve a „Grand Prix”, becsületrend és arany éremmel Bécsben és Párisban.

Kérje nagy árjegyzékemet (1000 képpel) ingyen és bérmentve.

Kakuk-óra
frt 2.50

Inga-óra
frt 2.80

Utóművel, 70 cm m. frt 3.50
Toronyóra ütőessel — — — — — 4.50
Zenélőművel — — — — — 5.50
Nagy Ingaóra, 100 cm. magas — — — — — 6.50
Kerek konyhaóra — — — — — 1.50
Baby-ébresztő, 1 hanggal — — — — — 1.-
Kettős haranggal — — — — — 1.50
Éjjeli világitó — — — — — 1.60
I.r. minőség (kettős haranggal) — — — — — 2.-
Harangjátékkal (három harang) — — — — — 3.50

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

28. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JULIUS 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:
Egész évre ————— 16 korona. A „Világhírnök”-vel Félévre ————— 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel Negyedévre ————— 4 korona. több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

REMBRANDT.
— Születésének háromszázadik évfordulóján. —

JULIUS 15-IKÉN ünnepli Leyden város, s vele együtt az egész világ egyik legnagyobb művésze, Rembrandt születésének 300-ik évfordulóját. Vele érte el a germán művészet virágzásának harmadik s egyszersmind legnagyobb korszakát. Pedig a legújabb időkig, csak mint rézmetsző művésznek adóztunk Rembrandtnak hódolattal. Hogy e tekintetben mekkora beesben állott és áll ma is, legjobban bizonyítja az, hogy egyik metszetéért, az u. n. *Száz forintos lapért* — melyet mai számunk képei között talál az olvasó — mikor 1893-ban egyik első lenyomata eladásra került, 42,000 koronát fizettek. Tekintve Rembrandt művei értékének emelkedését, ez az összeg ma 60,000 koronának felel meg; olyan ár, a melyet rézmetszetért sem az előtt, sem az óta nem adtak. Rembrandt a festő ellenben jóformán ismeretlen maradt egészen a mult század közepéig.

Rembrandt Harmensz van Ryn 1606 július 15-ikén született, Leydenben. Apja molnár, anyja egy pék leánya volt. Szülei tudományos pályára szánták s már 14 éves korában beiratták a leydeni egyetemre. De ez a pálya nem felelt meg az ifjúnak, s csakhamar hazatért. Apja megértette fiát, s látva ügyes rajzait, Swanenburch festőhöz adta tanulni. Ez a nem nagy tehetségű, de lelkiismeretes mester rövid idő múlva belátta, hogy tanítványa töle már nem tanulhat s ezt őszintén meg is mondta neki. Így került az ifjú Amsterdamba, Lastmannhoz. De itt sem maradt sokáig, itt is hamar kitanult. Ismét hazatért apjához.

Két mesterétől alig félév alatt megtanulta művészetének technikáját, de semmi többet. S e percztől kezdve csak egy mestere volt: a természet. Apja malma ott volt a város szélén, s az ifjú művész naphosszat ott ült a malom mellett egy-egy fa előtt, vagy barangolt a végtelen mezőkön, a tenger partján, gyönyörködve a hullámokban, s lerajzolt mindent, a mi hatott reá. Pedig a természetnek minden jelensége, minden fénysugár, minden faág, minden levél hatott reá. A festéssel együtt a rézmetszés technikáját is elsajátította, a festő, a rajzoló, a rézmetsző párhuzamosan fejlődött benne lépésről-lépésre.

Számtalanszor rajzolta le hozzátartozóit, és

különösen önmagát. Nem csak különböző öltözékekben, és nem hiúságból, a hogy régi krónikások mondták róla: az érzések, gondolatok kifejezéseit tanulmányozta önmagán; minden arczképén, akár festmény, akár rézmetszet, más a kifejezés.

Művészte felöleli a festészet egész körét. Egyaránt festett arczképet, tájképet, bibliai képet. S minden képén, bármi legyen a tárgya, rajta van erős egyéniségének bélyege. Egyedüli ideálja a természet, melynek változatos benyomásait átszűrte erős egyéniségén.

Folytonosan tökéletesíti magát, tanulmányai-ban nem ismer fáradságot. Megfigyeli a természetet, a fényt, az árnyékot, az érzést, melyet a természeti jelenségek keltenek; s a mit e megfigyeléseiből, tanulmányaiból saját erős szubjektívítésán át leszűr, azt rögzítette meg rajzaiban, festményein és metszetein. Mint Planché mondja, matematikai pontossággal számított

REMBRANDT ÉS NEJE, SASKIA. — Rembrandt olajfestménye a drcudal képtárban.